

Tilivirastotyöryhmä

Helsinki 2006

Tilivirastotyöryhmä

Helsinki 2006

Maa- ja metsätalousministeriölle

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 18.8.2006 työryhmän selvittämään vuonna 2007 toteutettavaksi esitetyn tilivirastouudistuksen vuoksi kirjanpitoon ja maksuliikkeeseen tarvittavia muutoksia ja tekemään niiden edellyttämät muutosehdotukset. Ministeriön on esittänyt, että Maa- ja metsätalousministeriön tilivirastoon kuuluisivat vuoden 2007 alusta lähtien Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus ja 1.5.2007 lähtien myös hallinnonalalle perustettava uusi virasto, Maaseutuvirasto. Työryhmän tehtävänä oli

- selvittää tilivirastomuutoksen vaikutukset kirjanpidon tilipuitteisiin
- selvittää vaikutukset tiliviraston maksuliikkeen järjestämiseen ja tehdä tarvittavat muutosehdotukset. Selvityksessä tuli ottaa huomioon maksuliikkeen maksupisteille hajauttamisen tarpeellisuus ottaen huomioon mm. maksajavirastotehtävät.

Työryhmän selvityksen tuli kattaa maa- ja metsätalousministeriön, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen sekä tarvittavilta osin Maatalouden interventiorahaston, Maatalouden kehittämisrahaston ja 1.5.2007 perustettavan Maaseutuviraston kirjanpito ja maksuliike. Työryhmän työn pohjalta tulee myös voida toteuttaa muutokset tietojärjestelmissä ml. liittymät.

Työryhmän kokoonpanoksi määrättiin seuraava: ylikamreeri Eeva-Liisa Heinranta, pääkirjanpitäjä Tiina Hyvönen, ylikamreeri Pirjo Kankaanmäki, taloussihteeri Seija Kuronen, järjestelmäasiantuntija Pirjo Myllymäki, ylikamreeri Hilikka Pajari, talousylitarkastaja Mirja Rajala (puheenjohtaja), ylikamreeri Ville Rätty ja suunnittelija Satu Villa.

Työryhmälle annettiin velvoite kuulla tarvittavia asiantuntijoita.

Työryhmälle annettiin oikeus ottaa tarvittavat sihteerit.

Työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 30.9.2006 mennessä.

Esitetystä tilivirastouudistuksesta taloussääntöön tehtäviä muutoksia valmistelemaan maa- ja metsätalousministeriö asetti 18.8.2006 erillisen taloussääntötyöryhmän.

Työryhmän työstä

Työryhmä otti nimekseen tilivirastotyöryhmä ja sihteerikseen tarkastaja Minna Tirrin Tikestä.

Työryhmä kokoontui seitsemän kertaa ja piti kokouksiensa lisäksi erillisiä valmistelevia kokouksia, joihin kutsuttiin asiantuntijoita (mm. maksajavirastotehtävät, tilipuitteet). Pysyvästi asiantuntijana työryhmän työhön osallistui taloushallintoasiantuntija Janne Lamminmäki Valtiokonttorista. Työryhmä käytti hyväkseen Taloushallintotyöryhmän loppuraporttia (työryhmämuistio mmm 2006:7) sekä Valtiokonttorin antamia ohjeita tiliorganisaatioiden muuttamisesta (14.4.2005) ja maksuliikkeen hoidon palvelukeskukseen siirtämisestä (31/03/2006).

Työryhmä on työssään ottanut huomioon Valtiovarainministeriön kehyspäättöksen (VM 5/214/2006) sekä tuottavuusohjelmaa toteuttavan Valtiokonttorin Kieku-ohjelman periaatteet ja tavoitteet talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta palvelukeskustoimintamallilla.

Saatuaan työnsä suoritettua työryhmä luovuttaa muistionsa maa- ja metsätalousministeriön käyttöön.

Helsingissä 29.9.2006

Mirja Rajala

Eeva-Liisa Heinranta

Tiina Hyvönen

Pirjo Kankaanmäki

Seija Kuronen

Pirjo Myllymäki

Hilkka Pajari

Ville Rätty

Satu Villa

Minna Tirri

Tiivistelmä työryhmän ehdotuksista

Tilivirastotyöryhmä on työssään selvittänyt vuoden 2007 alusta toteutettavaksi esitetyn tilivirastouudistuksen vaikutuksia kirjanpitoon ja maksuliikkeeseen ja tehnyt ehdotuksensa tarvittavista muutoksista ja jatkotoimenpiteistä.

Uuden tiliviraston, johon kuuluvat Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) ja Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (Tike) 1.1.2007 alkaen ja 1.5.2007 perustettavan Maatalousvirasto (Mavi), kirjanpito järjestetään siten, että voidaan tuottaa säännösten edellyttämä tiliviraston raportointi vertailutietoineen sekä muut tarvittava tilivirastotasoinen raportointi. Tilivirastoon kuuluvien virastojen raportointi tuotetaan säädetyssä laajuudessa ja lisäksi tuotetaan virastojen johtamisen ja päätöksenteon tueksi tarvittava raportointi. Virastojen tuotot ja kulut sekä velat ja saatavat on pystyttävä erittelemään kirjanpidossa. Tilivirastolla tulee olla yhteinen poistosuunnitelma ja käyttöomaisuuden poistoajat yhtenäistetään. Virastojen sisäinen kirjanpito on virastokohtaista.

MMM:n ja Tiken kirjanpito ja ostolaskujen kierrätys hoidetaan virastojen omissa Raindance- ja Rondo -ympäristöissä vielä vuoden 2007 ajan. Tilivirastotason tiedon tuottamista ja arkistointia varten perustetaan vuoden 2007 alkuun mennessä uudet tiliviraston 440 Raindance – ja Rondo – ympäristöt. 1.5.2007 alkaen Mavi alkaa käyttää näitä ympäristöjä, mihin mennessä tiliviraston 440 kirjanpitoympäristöön tulee olla määriteltynä sisäisen kirjanpidot tililuokat. 1.1.2008 alkaen kaikki tilivirastoon kuuluvat virastot toimivat samassa kirjanpitoympäristössä sekä käyttävät tiliviraston yhteistä Rondoa. Yhteisessä kirjanpitoympäristössä toimiminen edellyttää virastot erottavan sisäisen kirjanpidon tililuokan käyttöönottoa kirjaustasolla. Taloushallintojärjestelmähankkeessa tulee suunnitella ja toteuttaa yksityiskohtaiset järjestelmätekniset muutokset.

Liikekirjanpidon ja talousarviokirjanpidon tilit tulee olla samat kaikilla tilivirastoon kuuluvilla virastoilla. MMM:n ja Tiken liikekirjanpidon tilien ja talousarviokirjanpidon 6-alkuisten tilien alajaottelut yhtenäistetään 1.1.2007 mennessä. Työryhmä on tehnyt ehdotuksen jatkovalmistelun pohjaksi ministeriön ja Tiken liikekirjanpidon tileistä yhdistetyssä tilivirastossa. Mavin tarpeet tilien alajaottelulle selvitetään ennen viraston toiminnan käynnistymistä. Sisäisen kirjanpidon rakenne yhtenäistetään 1.5.2007 mennessä, jolloin Mavi alkaa käyttää sitä. MMM:n ja Tike:n kirjanpidossa rakenne tulee käyttöön vuoden 2008 alussa.

Tilivirastojen yhdistäminen ei edellytä nykyisten maksuliiketilien lopettamisia tai uusien tilien avaamisia 1.1.2007 alkaen. Maksuliikkeen hoidon hajauttamisesta maksupisteille talousarvioasetuksen tarkoittamassa merkityksessä MMM:n maksupisteistä luovuttaisiin 1.1.2007 alkaen. Taloushallintojärjestelmähankkeessa tulee kuitenkin selvittää tarkemmin nykyisten maksupistekoodien säilyttäminen sujuvan raportoinnin turvaamiseksi tilivirastojen yhdistämisen jälkeen. Jos tarkempi selvitys antaa aiheutta, voidaan maksupisteet lakkauttaa myöhemmin tai vaiheittain tietyn ajan kuluessa kuitenkin niin, että vuoden 2008 alusta lukien niitä ei enää olisi käytössä. Jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon mahdollisen maksupisteiden lakkauttamisen vaikutukset tiliviraston maksuliiketilisiin.

Tiliviraston maksuliikennejärjestelmän pankkiyhteyksien yhtenäistämistä tulee selvittää jatkovalmistelussa ja jos maksupisteistä luovutaan, tulee järjestelmän ohjaustietoihin tehdä tarvittavat muutokset.

Tilivirastojen yhdistäminen 1.1.2007 ei aiheuta muutoksia tukimaksujen kirjanpitoon ja maksuliikkeeseen. Mavin perustamisesta johtuvat muutokset tulee selvittää erikseen.

Uudistuksella ei ole vaikutuksia valtion talousarvion ulkopuolella olevien rahastojen Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) ja Maatalouden interventiorahasto (Mira) kirjanpitoon ja maksuliikkeeseen. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon mahdollisen maksupisteiden lakkauttamisen vaikutukset MMM:n tiliviraston kirjanpidossa rahastoa koskeviin maksuliiketilisiin.

Työryhmä on varsinaisten ehdotusten lisäksi ehdottanut jatkotoimenpiteitä, jotka on esitetty raportin luvussa 6.

SISÄLLYSLUETTELO

1. TILIVIRASTOUUDISTUKSEN KUVAUS.....	8
2. TILIVIRASTOUUDISTUKSEN VAIKUTUKSET KIRJANPITOON JA TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET	9
2.1 YLEISTÄ	9
2.2 JÄRJESTELMÄTEKNISET RATKAISUT - RAINDANCE JA RONDO	10
2.3 TILIPUITTEET	11
2.3.1 Ulkoinen kirjanpito.....	11
2.3.2 Sisäinen kirjanpito.....	12
2.3.3 Tilipuitteiden ylläpito	13
3. TILIVIRASTOUUDISTUKSEN VAIKUTUKSET MAKSULIIKKEESEEN JA TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET ..	13
3.1 YLEISTÄ	13
3.2 MAKSULIIKETULOTILIT JA -MENOTILIT	13
3.3 MAKSULIIKKEEN HOIDON HAJAUTTAMINEN MAKSUPISTEILLE	14
3.4 MAKSULIIKENNEJÄRJESTELMÄ	15
4. MAKSAJAVIRASTOTEHTÄVIEN VAIKUTUS TILIVIRASTON KIRJANPITOON, TILIPUITTEISIIN JA MAKSULIIKKEESEEN	16
5. MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON JA MAATALOUDEN INTERVENTIORAHASTON KIRJANPITO JA MAKSULIIKE.....	17
6. TYÖRYHMÄN MUITA HUOMIOITA JA EHDOTUKSIA JATKOTOIMENPITEIKSI	18

LIITTEET

Liite 1	Raportointivastuutaulukko
Liite 2	Raindance-ratkaisuvaihtoehdot
Liite 3	Ehdotus Lkp-tilikartaksi
Liite 4	Sisäisen kirjanpidon tililuokat (MMM ja Tike)

1. Tilivirastouudistuksen kuvaus

Taloushallinnon järjestämistä MMM:ssä, Tikessä, Mavissa ja Geodeettisessa laitoksessa viireillä olevien organisaatiomuutosten jälkeen selvittänyt taloushallintotyöryhmä on loppuraportissaan ehdottanut, että MMM, Tike ja Mavi muodostavat yhden tiliviraston, jossa kaikki virastot toimivat pääsääntöisesti samassa ympäristössä yhteisessä kirjanpitojärjestelmässä 1.5.2007 lukien. Geodeettinen laitos jatkaa itsenäisenä tilivirastona.

MMM on esittänyt tilivirastotehtävien organisoimista siten, että MMM:n tilivirastoon kuuluisivat myös Mavi ja Tike. Nykytilaan verrattuna tämä edellyttää Tiken tiliviraston lakkauttamista. Talousarvioasetuksen 24 §:n mukaan valtiovarainministeriö (VM) määrää asianomaisen ministeriön esityksestä, mitkä virastot ja laitokset toimivat tasavallan presidentin kanslian sekä ministeriöiden lisäksi tilivirastoina. MMM teki 14.8.2006 valtiovarainministeriölle esityksen, että se määräisi Tiken tiliviraston lakkautettavaksi 1.1.2007 lukien. Tilivirastotehtävien mahdollisimman sujuvan hoidon vuoksi ministeriö esitti, että tilivirastoratkaisu tulisi voimaan jo vuoden 2007 alusta lukien. Työryhmän loppuraportin valmistuessa MMM:n esityksen käsittely VM:ssä oli vielä kesken. VM:stä saadun tiedon mukaan päätös asiasta tehdään lokakuun alussa.

Valtioneuvoston controller on antanut raportin toimenpide-ehdotuksineen valtion talous- ja henkilöstöhallinto-organisaatiosta sekä valtion konsernirakenteen kuvauksista ja niiden ongelmista (VM:n julkaisusarjan Ohjaus ja tilivelvollisuus julkaisu 3/2006). Raportin mukaan tavoitteena on organisaatorakenne, joka tukee tuottavuuden ja tehokkuuden kehittämistä sekä ohjauksen laatua ja läpinäkyvyyttä. Toimenpide-ehdotuksina raportissa esitetään tilivirasto ja vhs-virastokäsitteestä (Valtiokonttorin ylläpitämän työnantajarekisterin perustana oleva yksikkö) luopumista sekä yhteistä konsernirakenteen tietomallia. Nykyistä tiliviraston tilinpäätöstä vastaavan tilinpäätöksen laatisi ministeriön kanssa tulossopimuksen tehnyt virasto tai laitos. Ministeriön esityksestä VM voisi kuitenkin päättää tilinpäätöksen laatimisesta hallinnonalatasolla. Valtionhallinnon konsernirakenteen tasot olisivat valtio, hallinnonala, tulossopimusvirasto ja tulosyksikkö.

VM:n budjettiosastolla on valmisteilla talousarviolain ja -asetuksen uudistus. Lisäksi budjettiosastolla selvitetään valtion taloushallinto-organisaation uudistamista ja valtion konsernirakenteen tietomallia.

Työryhmä on kiinnittänyt huomiota siihen, että toteutuessaan suunnitelmat valtion taloushallinto-organisaation kehittämisestä voivat aiheuttaa sen, että joitakin jäljempänä ehdotettuja muutoksia joudutaan tarkistamaan myöhemmin. Erityisesti taloushallinnon tietojärjestelmiin tehtävissä muutoksissa on syytä ottaa huomioon esitettyyn uuteen tilivirastoon kuuluvien virastojen selkeä erillään pito ja mahdollisuus vähäisin muutoksin tuottaa nykyistä tiliviraston tilinpäätöstä vastaava tilinpäätös jokaisesta virastosta.

Tilivirastojen yhdistämisen vaikutuksia on käsitelty ja tarvittavat toimenpiteet on oheistettu Valtiokonttorin antamassa ohjeessa tiliorganisaatioiden muuttamisesta. Lisäksi Valtiokonttori on antanut ohjeen maksuliikkeen hoidon siirtämisestä palvelukeskukseen. Valtiokonttorin mukaan tätä ohjetta sovelletaan myös tilivirastoja yhdistettäessä.

2. Tilivirastouudistuksen vaikutukset kirjanpitoon ja työryhmän ehdotukset

2.1 Yleistä

Tilivirasto on talousraportoinnin ylin taso, jonka vastuulla on taloushallinnon ohjaus, tiliviraston tilinpäätös, kirjanpito, maksuliike ja taloussääntö.

Jokaisella tilivirastolla on tilivirastotunnus, joka on yksi valtion tilipuitteiston määrämuotoinen tililuokka. Tilivirastotunnus ei näy päivittäisessä kirjanpidossa eikä sitä käytetä kirjauksissa. Kyseessä on tilivirastokohtainen tunnistetieto, joka siirtyy keskuskirjanpitoon kirjanpitotietojen toimittamisen yhteydessä. MMM:n tilivirastotunnus on 400 ja Tiken 401. Valtiokonttorista saadun ennakkotiedon mukaan MMM:n tilivirastolle, johon kuuluisivat ministeriö, Tike ja Mavi, annettaisiin uusi tilivirastotunnus, joka tulisi olemaan 440.

Talousarvioasetuksen mukaan virastojen ja laitosten kirjanpito sekä keskuskirjanpito muodostuvat liikekirjanpidosta ja talousarviokirjanpidosta. Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen kirjanpito on liikekirjanpitoa.

Tiliviraston vastuulla on tuottaa päivä- ja pääkirjat, talousarvion toteumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma sekä tase. Tiliviraston vastuulla ovat myös tilinpäätöksen liitteet ja toimintakertomus. Tulosohjatut virastot, jotka eivät ole tilivirastoja, eivät tee omaa tilinpäätöstä, mutta niillä on velvoite antaa toimintakertomus. Tilivirastolla on velvollisuus toimittaa tiedot kirjanpidostaan ja tilinpäätöksestään Valtiokonttorille valtion keskuskirjanpitoon valtion kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimista varten.

Tulosohjattujen virastojen tulee tuottaa raportointi vähintään siinä laajuudessa kuin ne on laissa tai asetuksessa säädetty. Tulosohjatun viraston tulee tuottaa kassakirja (ellei taloussäännössä toisin määrätä), talousarvion toteumalaskelma (jos virastolla on omia momentteja), toimintakertomus, käyttöomaisuuskirjanpito, vaihto-omaisuuskirjanpito tai inventointiluettelo, palkkakirjanpito, tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimi, maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma ja yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma.

Tiliviraston, viraston ja rahaston vastuut raportoinnista on esitetty liitteenä. (Liite 1)

Tilivirastossa, johon kuuluu useita virastoja, tulee voida raportoida siihen kuuluvien virastojen talousarvion toteutumisesta sekä tuotoista ja kuluista. Lisäksi virastojen saatavien ja osto- ja muiden velkojen erittely reskontrissa ja kirjanpidossa tulee olla riittävä. Myös käyttöomaisuuden rekisteröinti liikekirjanpidossa ja käyttöomaisuuskirjanpidossa tulee tehdä niin, että virastokohtaiset tiedot ovat saatavilla. Poistosuunnitelma tulisi olla yhteinen koko tilivirastossa.

Valtuuskirjanpito raportoidaan tilinpäätöksessä tilivirastotasolla, mutta sen pitäminen voi olla hajautettu.

Ulkoisen kirjanpidon (liike- ja talousarviokirjanpito) lisäksi tilivirastot voivat käyttää sisäisen kirjanpidon tililuokkia tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimen sekä muun seurantatiedon tuottamista varten. Sisäinen kirjanpito ja laskentatoimen järjestelmät tilivirastossa voivat olla keskitettyjä tai virastokohtaisia.

Työryhmän ehdotus:

Tiliviraston kirjanpito järjestetään siten, että voidaan tuottaa

- *tiliviraston pää- ja päiväkirja sekä tilinpäätös vertailutietoineen*
- *muu tarvittava tilivirastotasoinen raportointi*
- *virastojen raportointi säädetyssä laajuudessa*
- *virastojen johtamisen ja päätöksenteon tueksi tarvittava raportointi ja*
- *lisäksi eritellä virastojen tuotot ja kulut sekä velat ja saatavat*

Tilivirastolla tulee olla yhteinen poistosuunnitelma ja käyttöomaisuuden poistajat yhtenäistetään.

Sisäinen kirjanpito on virastokohtaista.

2.2 Järjestelmätekniset ratkaisut - Raindance ja Rondo

Tällä hetkellä MMM:n ja Tiken tilivirastojen Raindance – taloudenohjausjärjestelmän ympäristöt ovat eri kehysyrityksissä. Tämä tarkoittaa sitä, että tilivirastojen tietoja ei voida Raindance – raportoinnilla suoraan yhdistää. MMM:n kehysyrityksessä on kolme ostoreskontraympäristöä, saatavareskontra ja käyttöomaisuuskirjanpito. Tiken kehysyrityksessä on kaksi ostoreskontraa, saatavareskontra sekä käyttöomaisuuskirjanpito.

MMM:n ja Tiken ostolaskujen kierrätys sekä sähköinen arkistointi hoidetaan virastojen omissa Rondo – järjestelmissä.

Nykyisiin taloushallinnon järjestelmien ympäristöihin ei ole tiukan aikataulun takia mahdollista tehdä suuria muutoksia vuoden 2007 alkuun mennessä. Lisäksi Mavin seurantatarpeita ei ole suunniteltu niin, että ne voitaisiin ottaa huomioon jo vuoden 2007 alussa järjestelmiä rakennettaessa.

Taloushallintotyöryhmän tavoitteena on ollut, että uusi tilivirasto toimisi samassa ympäristössä yhteisessä kirjanpitojärjestelmässä. Tavoitteeseen on aikataulullisista syistä edettävä vaiheittain. Työryhmä käsitteli työssään eri ratkaisuvaihtoehtoja Raindance- ja Rondo - järjestelmäympäristöiksi (Raindance – ratkaisuvaihtoehdot liite 2).

Työryhmän ehdotus:

Tilanne 1.1.2007 alkaen

- *Jatketaan pääosin nykyisin Raindancen kehys- ja käyttöympäristömäärityksin.*
- *Perustetaan uusi tiliviraston 440 kirjanpitoympäristö, johon kuukausittain siirretään Tiken ja MMM:n ulkoisen kirjanpidon tiedot.*
- *Uudessa kirjanpitoympäristössä tiedot tulee voida erotella virastoittain*
- *Uudesta ympäristöstä tuotetaan tiliviraston päivä- ja pääkirjat ja muu tilivirastotason raportointi sekä tehdään siirto keskuskirjanpitoon.*
- *Ostolaskujen kierrätys hoidetaan virastojen omissa Rondoissa*
- *Perustetaan uusi tiliviraston 440 Rondo, jota käytetään aluksi arkistointiin.*

Tilanne 1.5.2007 alkaen

- Uudessa kirjanpitoympäristössä on perustettuna yhteiset osto- ja myyntireskontrat sekä käyttöomaisuuskirjanpito.
- Sisäisen kirjanpidon tililuokat on määritelty uuteen kirjanpitoympäristöön
- Mavi aloittaa 440 kirjanpitoympäristön käytön, jolloin ympäristöön alkaa kertyä ulkoisen kirjanpidon tietojen lisäksi myös sisäisen kirjanpidon tietoja Mavin osalta
- MMM:n ja Tiken ulkoisen kirjanpidon tiedot siirretään tiliviraston 440 kirjanpitoympäristöön vuoden 2007 loppuun asti.
- Mavi alkaa käyttää tiliviraston 440 Rondoaa, jossa otetaan käyttöön myös ostolaskujen kierrätys Mavin osalta

Tilanne 1.1.2008 alkaen

- Kaikki tilivirastoon kuuluvat virastot toimivat samassa kirjanpitoympäristössä.
- Kaikissa virastoissa otetaan käyttöön virastot erottava sisäisen kirjanpidon tililuokka kirjaustasolla.
- Kaikki tilivirastoon kuuluvat virastot käyttävät 440 Rondoaa, 400- ja 401-ympäristöt säilyvät arkistoina

Taloushallintojärjestelmähankkeessa tulee suunnitella ja toteuttaa yksityiskohdalliset järjestelmätekniset muutokset.

2.3 Tilipuitteet

2.3.1 Ulkoinen kirjanpito

Liikekirjanpito käsittää vähintään tuotto- ja kululaskelman sekä taseen laatimiseksi tarvittavat tilit, jotka Valtiokonttori määrää. Valtiokonttori on antanut määräyksen kirjanpidon tileistä (VK 14/03/2002), missä määrätään liikekirjanpidon tilikartasta (nelinumeroinen taso). Tilivirastojen tulee käyttää määräyksen mukaisia tilejä niin, että tilitiedot voidaan siirtää keskuskirjanpitoon Valtiokonttorin tietojen toimittamisesta antaman määräyksen mukaisesti. Tiliviraston päivä- ja pääkirjassa tulee olla Valtiokonttorin määräyksen mukaiset tilit. Liikekirjanpidon tilit tulee olla samat (tilien sisältö tulee kuvata samaa asiaa) kaikilla tilivirastoon kuuluvilla virastoilla. Tilivirasto voi omaa käyttöönsä varten alajaotella nelinumeroisia tilejä.

Työryhmä on läpikäynyt MMM:n ja Tiken liikekirjanpidon tilit ja laatinut ehdotuksen yhtenäistetyistä tileistä jatkovalmistelun pohjaksi (Liite 3). Yhtenäistämistarvetta on enemmän taseen tileissä kuin toiminnan tuotto- ja kulutileissä. Siirtotalouden tuotto- ja kulutilit ovat nykyisin käytössä vain ministeriössä, mutta jatkossa myös Mavissa. Rahoitustuottojen ja -kulujen, satunnaisten tuottojen ja kulujen sekä tuottojen ja kulujen veroista ja pakollisista maksuista tilien osalta yhtenäistämistarvetta ei juurikaan todettu. Mavin tarpeet liikekirjanpidon tilien alajaotteluille tulisi selvittää ennen viraston toiminnan aloittamista.

Jos yhdistetyssä tilivirastossa ei ole maksupisteitä, on taseen tiliryhmän "Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat" tileihin tehtävä tarvittavat muutokset. Näiden tilien numeroinnissa on hyvä säilyttää jatkossakin menettely, jossa tilin viides numero kertoo pankkiryhmän. Liikekirjanpidontilien jatkovalmistelun pohjaksi tehdyssä ehdotuksessa on otettu huomioon maksupisteiden mahdollinen lakkauttaminen.

Työryhmä on kiinnittänyt huomiota siihen, että liikekirjanpidon tilien alajaottelun rakenne ja tarpeellisuus tulisi selvittää. Lisäksi tulisi läpikäydä, vastaavatko kirjauskäytännöt voimassa olevia ohjeita. Selvitystyö ja mahdolliset jatkotoimenpiteet tulisi tehdä vuoden 2007 aikana.

Työryhmä ehdotus:

Ministeriön ja Tiken liikekirjanpidon tilien alajaottelut yhtenäistetään 1.1.2007 mennessä. Liitteenä 3 on jatkovalmistelun pohjaksi ehdotus MMM:n ja Tiken liikekirjanpidon tileistä yhdistetyssä tilivirastossa. Mavin tarpeet tilien alajaottelulle selvitetään ennen viraston toiminnan käynnistymistä.

Talousarviokirjanpidon tilit muodostuvat talousarviotileistä, siirrettyjen määrärahojen tileistä ja tulo- ja menorästien erittelytileistä sekä talousarviotilille tai siirretyn määrärahan tilille kirjaimista odottavien tapahtumien tileistä, talousarvion ulkopuolisen rahoituksen tilistä (6-alkuiset talousarviokirjanpidon tilit) ja talousarviokirjanpidon virhetileistä. Talousarviokirjanpidon tilit määrätään vuosittain tilijaottelussa. Siirrettyjen määrärahojen tilit sekä tulo- ja menorästien erittelytilit muodostetaan Valtiokonttorin kirjanpidon tileistä antaman määräyksen (VK 14/03/2002) mukaisesti ja edelleen määräyksessä on määrätty 6-alkuiset talousarviokirjanpidontilit (kolminumeroinen taso). Tilivirasto voi alajaotella talousarviokirjanpidon tilejä tarpeidensa mukaisesti.

Työryhmä on läpikäynyt MMM:n ja Tiken talousarviokirjanpidon 6-alkuiset tilit ja todennut tilien nykyisten alajaottelujen olevan helposti yhtenäistettävissä. Muilta osin talousarviokirjanpidon tileissä ei ole yhtenäistämistä.

Työryhmä ehdotus:

Jatkovalmistelussa MMM:n ja Tiken talousarviokirjanpidon 6-alkuisten tilien alajaottelut yhtenäistetään 1.1.2007 mennessä.

2.3.2 Sisäinen kirjanpito

Tilivirastoon kuuluvien virastojen sisäinen kirjanpito voi olla virastokohtaista samoin kuin laskentatoimen järjestelmät. Ministeriön ja Tiken nykyiset sisäisen kirjanpidon tililuokat ja kenttien pituudet on esitetty liitteessä 4. Ministeriön ja Tiken sisäisen kirjanpidon rakenteen (tililuokat ja tilien pituudet) yhtenäistäminen syksyn 2006 aikana ei ole mahdollista. Yhdistetyssä tilivirastossa MMM ja Tike jatkaisivat aluksi nykyisillä sisäisen kirjanpidon tililuokilla ja tileillä. Maville kehitetään oma sisäinen kirjanpito ennen sen toiminnan aloittamista.

Sisäinen kirjanpito tulisi rakenteeltaan yhtenäistää 1.5.2007 mennessä, jolloin Mavi alkaisi käyttää uuden tiliviraston 440 yhteisiä Raindance- ja Rondo-ympäristöjä. MMM ja Tike alkavat käyttää rakenteeltaan yhtenäistä sisäistä kirjanpitoa 1.1.2008 alkaen. Sisäisen kirjanpidon tililuokat on valmisteltava siten, että ne täyttävät kaikkien virastojen tarpeet. Yhtä tililuokista käytetään erottelemaan virastot toisistaan.

Virastojen ei tarvitse ottaa käyttöön kaikkia tililuokkia. Virastot erotteleva tililuokka on kuitenkin kaikkien virastojen kirjauksissa pakollinen. Jatkovalmistelussa suunnitellaan tililuokkien tilikoodisto virastoittain.

Työryhmässä todettiin, että tällä hetkellä varsinkin ministeriön kirjanpidossa on asioita, joita seurataan useilla eri tililuokilla. Lisäksi tililuokkien sisällön tulisi olla johdonmukainen. Sisäisen kirjanpidon kehittämisessä on syytä kiinnittää huomiota kirjauskäytäntöihin ja tililuokkien käytötarkoituksiin.

Työryhmän ehdotus:

Sisäisen kirjanpidon rakenne yhtenäistetään 1.5.2007 mennessä, jolloin Mavi alkaa käyttää sitä. MMM ja Tike alkavat käyttää rakennetta vuoden 2008 kirjanpidossa. Virastot erotellaan toisistaan sisäisen kirjanpidon tililuokalla.

2.3.3 Tilipuitteiden ylläpito

Tilipuitteiden ylläpitovastuu tulee määritellä. Liikekirjanpidon ja talousarviokirjanpidon tilien osalta vastuu tulee olla mahdollisimman keskitetty tilivirastotasolla, koska tililuokat ovat yhteiset kaikille tilivirastoon kuuluville virastoille. Sisäisen kirjanpidon tililuokkien ylläpito voi olla hajautetumpi, jos virastot toimivat omissa ympäristöissään taloudenohjausjärjestelmässä. Toimitaessa samassa kirjanpitoympäristössä myös sisäisen kirjanpidon tililuokkien ylläpito tulee olla keskitettyä, jos tililuokkia käyttää useampi virasto.

3. Tilivirastouudistuksen vaikutukset maksuliikkeeseen ja työryhmän ehdotukset

3.1 Yleistä

Maksuliikkeen hoitamisesta on säädetty talousarviolaisissa ja -asetuksessa. Maksuliikkeeseen sisältyy valtion tulojen periminen ja menojen maksaminen sekä niihin liittyvät tiliorganisaatiotasojen väliset varojen siirrot eli valtion sisäinen rahaliike. Maksuliikkeestä vastaavat tilivirastot ja niiden alaiset maksupisteet. Tilivirasto voi tilitystä vastaan siirtää joidenkin menojen maksamisen tai tulojen perimisen muun kuin tiliviraston itsensä suoritettavaksi. Tilityksen tekijä nimitetään tilintekijäksi. Maksuliike hoidetaan pääsääntöisesti valtion maksuliikepankkien välityksellä. VM:n luvalla voidaan käyttää muutakin välitystapaa.

3.2 Maksuliiketulotilit ja -menotilit

Tilivirastolla tulee olla maksuliikettä varten erikseen tulotili ja menotili. Jos tilivirastolla on useita tulotilejä ja menotilejä, tulee tilivirastolla olla myös yleinen tulotili ja yleinen menotili. Usean tulo- tai menotilin käyttö ei edellytä maksupisteiden perustamista tilivirastoon. Jos tilivirasto on hajauttanut maksuliikkeen hoidon maksupisteille niillä voi olla omat tulo- ja menotilinsä, jotka tyhjenetään ja katetaan tiliviraston yleisiltä tileiltä.

Ministeriöllä on tällä hetkellä yhteensä 60 kpl maksuliiketulotilejä (joista Makeran 7 kpl ja Miran 3 kpl) ja 5 kpl maksuliikemenotilejä (joista Makeran 1 kpl ja Miran 1 kpl). Tikellä on yksi maksuliiketulotili ja yksi maksuliikemenotili. Ministeriön tulotilejä on avattu muun muassa erilaisten tuloerien keräämistä ja erillään pitoa varten.

Tulotilien määrää arvioitaessa tulisi selvittää pankkiviitekoodin käyttömahdollisuudet tuloerien erottamisessa toisistaan. Joissain tapauksissa tilitapahtumien käsittelyn sujuvuuden kannalta voi olla perusteltua, että on useita maksuliiketulotilejä.

Käsitellessään maksuliikkeen järjestämistä työryhmä totesi, että nyt käytössä oleva pankkitilikaanta, pankkipalvelut ja tilinkäyttöoikeudet tulisi läpikäydä. Lisäksi tulisi määritellä, mitkä pankkitilit jäävät edelleen voimaan ja mitä muutoksia jäljelle jäävien tilien palveluissa mahdollisesti tarvitaan. Koska valtiolla on käynnissä pankkipalveluiden kilpailutus, on tarkoituksenmukaista

tehdä selvitystyö kilpailutuksen jälkeen. Lisäksi tulisi selvittää Mavin käyttöön tulevat pankkitilit ja tilinkäyttöoikeudet.

Työryhmän ehdotus:

Tilivirastojen yhdistäminen ei edellytä maksuliiketilien lopettamista tai uusien tilien avaamista 1.1.2007 alkaen. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon mahdollisen maksupisteiden lakkauttamisen vaikutukset maksuliiketilihin.

3.3 Maksuliikkeen hoidon hajauttaminen maksupisteille

Talousarvioasetuksen 25§:n mukaan tilivirasto voi hajauttaa maksuliikkeensä hoidon alaisina toimiville maksupisteille. Talousarvioasetuksen 50§:n mukaan jos tiliviraston kirjanpito on hajautettu maksupisteisiin, tiliviraston päiväkirja sekä liikekirjanpidon pääkirja ja talousarviokirjanpidon pääkirja muodostuvat maksupisteiden päiväkirjoista sekä liikekirjanpidon ja talousarviokirjanpidon pääkirjoista. Maksupisteiden liikekirjanpidon pääkirjasta ja talousarviokirjanpidon pääkirjasta on kuukausittain laadittava tiliviraston kattava yhdistelmä.

Tehtävien hajauttamisesta maksupisteisiin on tilivirastoissa luovuttu mm. taloushallintotehtävien palvelukeskukseen siirtämisen yhteydessä. Usein maksupisteorganisaatio on ollut käytössä sellaisella tilivirastolla, jonka toimintaa on maantieteellisesti useassa paikassa. Valtiokonttorin tiliorganisaatioiden muuttamisesta antaman ohjeen mukaan maksupisteiden käyttö taloushallinnon tehtävien järjestämisessä on ollut hyvä tapa aikana, jolloin ei ollut tekniikkaa sähköiseen tositteiden käsittelyyn, hyväksymismenettelyyn ja maksujen toimittamiseen pankkiin ja tulot kerättiin nykyistä enemmän käteisenä. Nykyisin tositteiden sähköinen kierrätys mahdollistaa tositteiden tarkastamisen ja hyväksymisen eri paikassa kuin niiden kirjanpidollinen käsittely ja maksatus tehdään.

Tilivirasto päättää maksupisteidensä perustamisesta ja lakkauttamisesta. MMM:n taloussäännön mukaan maksupisteiden perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää ministeriön talousjohtaja ja Tiken taloussäännön mukaan päätöksen tekee ylijohtaja.

MMM:n tilivirastossa on tällä hetkellä kaksi maksupistettä; päämaksupiste ja tukimaksupiste sekä kaksi teknistä maksupistettä; Maatilatalouden kehittämisrahaston maksupiste ja Maatalouden interventiorahaston maksupiste. MMM:n tiliviraston kaikkien maksupisteiden maksuliikkeen ja kirjanpidon hoito on keskitetty tällä hetkellä Tikeen. Tiken tilivirasto on yksimaksupisteinen.

Suomen liittyessä EU:n jäseneksi, katsottiin tarpeelliseksi organisoida Tiken talousryhmän hoitama EU:n maksajaviraston MMM:n kirjanpidon osuus omaksi maksupisteekseen, jota hoitamaan perustettiin talousryhmään tukimaksuyksikkö. Kun operatiivisia järjestelmiä kehitettiin, todettiin taloudelliseksi ratkaisuksi käsitellä samoissa maksuaineistoissa niin EU-rahoitettuja tukia ja niiden Suomen vastikeosuuksia kuin kansallisia tukia, joista päätetään ja joita hoidetaan kuntien, TE-keskusten, Ahvenanmaan lääninhallituksen tai MMM:n toimesta.

MMM:n tukimaksupisteen kirjanpitoon sisältyvät operatiivisten järjestelmien kautta hoidetut tuet ja korvaukset, eli tukimaksuihin liittyvien kirjausten lisäksi myös kansalliset tukia. Operatiivisia järjestelmiä ovat tukisovellus IACS (tulotuet, vahingonkorvaukset kuten hirvi- ja pe-toeläinvahingot ja joitakin Makerasta rahoitettavia tukia), Hanke2000 (hanketuet, joiden tositteet Maaseutu- ja rakenneyksikkö hyväksyy, osa Makerasta rahoitettavia), yleinen tukijärjestelmä YTJ (tulotuet, Makerasta rahoitettavat tuet ja hanketuet sekä tuet ja oikaisut, joista päätös on tehty ennen vuotta 2002), Rahtu (Makerasta rahoitettavat investointituet). Lisäksi tukimaksupisteessä käsitellään eräitä MMM:n kala- ja riistaosaston ja metsäosaston korvauksia ja tukia. Lisäksi tukimaksupisteen kirjanpidossa hoidetaan kansallinen tekninen apu ja eräitä muita eriä. Tiliviraston muu maksuliike ja kirjanpito hoidetaan päämaksupisteessä. Tehtävien

jako ministeriön päämaksupisteen ja tukimaksupisteen kesken on osin muotoutunut käytännön työssä vuosien kuluessa.

Rahastojen tekniset maksupisteet (091, 093) erottavat rahastot toisistaan ja muista varoista. Kaikki rahastojen ja tilivirastojen väliset tapahtumat ja välitilien kautta kulkevat rahastojen maksuliikkeen tapahtumat kirjataan sekä rahastoissa että hallinnoivassa tilivirastossa samansuuruisina samalle kuukaudelle. Rahastojen teknisiä maksupisteitä on käytetty rahastoissa maksuliiketilien ja vastaavien rahastojen yhdystilillä 1958 olevien alatilien ja MMM:n tiliviraston maksuliiketilien täsmäyttämiseen. Lisäksi niitä on käytetty rahastojen tietojen raportointiin MMM:n tiliviraston kirjanpidosta. Koska rahastoista aiheutuvien kirjausten määrä on vähäinen tiliviraston kirjanpidossa, voidaan maksuliiketilien täsmäyttäminen järjestää ilman teknisiä maksupisteitä. Olennaista täsmäytettäessä tiliviraston kirjanpito ja rahaston kirjanpito, on täsmäyttää yhdystilit.

Raindance –taloudenohjausjärjestelmän eräät raportit on määritelty siten, että tietoja kerätään raporteille maksupistekoodin avulla. Jos maksupisteistä luovutaan, tulisi ainakin maksupistekoodi 002 kuitenkin säilyttää sisäisen laskennan tililuokkana raportoinnin vuoksi. Näin välttyäisiin raporttien pohjana olevien näkemysten muokkaamiselta toistaiseksi. Jatkossa tämä raportointi voitaisiin hoitaa sisäisen kirjanpidon tililuokkien avulla.

Edellä olevan perusteella voidaan todeta, että MMM:n tilivirastossa maksuliikkeen ja sen myötä kirjanpidon hajauttaminen maksupisteille ei ole johtunut ”perinteisistä” syistä perustaa maksupisteitä, vaan maksupistettä on käytetty enemmänkin maksuliikkeen ja kirjanpidon teknisen järjestämisen ja taloudenohjausjärjestelmässä käsittelyn vuoksi. Nämä tarpeet on kuitenkin mahdollista hoitaa sisäisen kirjanpidon tililuokkien avulla. Luovuttaessa maksupisteistä kirjanpidosta poistuisi välivaihe, jossa tuotetaan maksupisteen päivä- ja pääkirjat ja tehdään täsmäytykset. Myös eräistä maksupisteiden välisistä ulkoisen kirjanpidon kirjauksista voitaneen luopua. Jos maksupisteet puretaan, tilivirastosta tulee yksimaksupisteinen eli jäljelle jää vain päämaksupiste ja muiden maksupisteiden kirjanpito loppuu.

Työryhmän ehdotus:

Talousarvioasetuksen tarkoittamassa merkityksessä ministeriön maksupisteistä luovuttaisiin 1.1.2007 alkaen. Taloushallintojärjestelmähankkeessa tulee kuitenkin selvittää tarkemmin nykyisten maksupistekoodien säilyttäminen sujuvan raportoinnin turvaamiseksi tilivirastojen yhdistämisen jälkeen. Jos tarkempi selvitys antaa aihetta, voidaan maksupisteet lakkauttaa myöhemmin tai vaiheittain tietyn ajan kuluessa kuitenkin niin, että vuoden 2008 alusta lukien niitä ei enää olisi käytössä.

3.4 Maksuliikennejärjestelmä

Tällä hetkellä on neljä eri yhteyttä pankkeihin: Tike, MMM, Makera ja Mira. Ympäristöt vastaavat taloudenohjausjärjestelmän kehysyhteyksiä. Jokaisella maksuliikennejärjestelmän ympäristöllä on oma lisenssinsä ja ne ovat itsenäisiä. Niihin on määritelty erikseen käyttäjät ja ohjaustiedot, kuten pankkitilit. Jos useista linjayhteyksistä luovutaan, saavutetaan säästöä esim. lisenssikustannuksissa. Maksajavirastotehtävistä annetut säädökset eivät edellytä erillistä yhteyttä pankkiin.

Maksuliikennejärjestelmän ohjaustiedoissa määritellään maksuaineistojen ja tiliotteiden käsittelysäännöt mm. tiliöintitiedot automaattikirjauksia varten.

Työryhmän ehdotus:

Tiliviraston pankkiyhteyksien yhtenäistämistä tulee selvittää jatkovalmistelussa. Mikäli maksupisteet lakkautetaan, tulee maksuliikennejärjestelmän ohjaustietoihin tehdä tarvittavat muutokset.

4. Maksajavirastotehtävien vaikutus tiliviraston kirjanpitoon, tilipuitteisiin ja maksuliikkeeseen

Tukimaksujen kirjauksissa käytetään sisäisen kirjanpidon feoga-tililuokan tilejä. EU määrittelee feoga-tilit ja maksajavirastot eivät voi tehdä niihin muutoksia. Feoga-tilin avulla tuotetaan komission edellyttämät raportit (vuosittaiset ja kuukausittaiset ilmoitukset) Betal-BTX-maksatusjärjestelmästä. Feogatilejä käytetään ministeriön kirjanpidossa mm. erottamaan kansallinen kirjanpito ja EU-kirjanpito. Niiden avulla pystytään myös tekemään kirjanpidon täsmäytyksiä ja loogisuustarkistuksia sekä seuraamaan talousarvion toteutumista.

Feoga-tilin lisäksi tukimaksujen kirjanpidossa käytetään seuraavia ministeriön sisäisen kirjanpidon tilejä: tukitili, tukien täsmäytystili, paikka, päätös/aineisto. Näitä tililuokkia ei käytetä muiden kirjanpitotapahtumien yhteydessä. Tukimaksujen kirjauskombinaatioon sisältyvät myös sisäisen kirjanpidon tililuokat kustannuspaikka ja määräraha.

EU:n rahastouudistus ja siihen liittyvä maksajavirastouudistus, joka tulee voimaan 16.10.2006, aiheuttaa muutoksia tukimaksujen kirjanpitoon. Komissio määrää Maataloustukirahaston ja Maaseuturahaston kirjanpidon edellyttämät tilit.

Makerassa ja Mirassa tehdään myös maksajavirastotehtäviä, mutta koska ne ovat valtion talousarvion ulkopuolisia rahastoja, tällä ei ole vaikutusta tiliviraston kirjanpitoon.

Tukimaksujen maksatusaineistot muodostetaan kohdassa 3.2. mainituissa operatiivisissa järjestelmissä ja siirretään maksuliikennejärjestelmään, josta aineistot lähetetään pankkiin. Lisäksi joitakin tukimaksuja tallennetaan suoraan maksuliikennejärjestelmään ja lähetetään pankkiin. Tukimaksut maksetaan tukimaksupisteen maksuliikemenotililtä. Tukimaksujen maksuliike hoidetaan keskitetysti Tikessä.

Työryhmä totesi, että tukimaksujen maksuliikettä varten on syytä olla oma maksuliikemenotili ja maksuliikennejärjestelmässä oma ympäristö. Lisäksi komissio edellyttää, että varojen asettamiseksi jäsenmaan käyttöön tulee olla avattuna pankkitilit. Tilivirastouudistus ei aiheuta muutoksia näihin maksuliiketulotileihin.

Työryhmän ehdotus:

Tilivirastojen yhdistäminen 1.1.2007 ei aiheuta muutoksia tukimaksujen kirjanpitoon ja maksuliikkeeseen. Mavin perustamisesta johtuvat muutokset tulee selvittää erikseen.

5. Maatilatalouden kehittämisrahaston ja Maatalouden interventiorahaston kirjanpito ja maksuliike

Talousarvion ulkopuolella olevat valtion rahastot pitävät erillistä liikekirjanpitoa ja toimittavat kuukausikohtaiset tilitiedot keskuskirjanpitoon Valtiokonttorin tietojen toimittamisesta keskuskirjanpitoon antaman määräyksen mukaisesti. Rahastot laativat tilinpäätöksen talousarvioasetuksen säännösten ja VM:n talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston tilinpäätöksen kaavoista ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista antaman määräyksen mukaisesti.

Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen rahaliikenne tapahtuu rahastoa hoitavan tiliviraston maksuliiketilien kautta. Maksutapahtumien kirjaamista varten sekä rahaston että sitä hoitavan tiliviraston kirjanpidossa on yhdystili, jolla rahaston valtion yleisiin kassavaroihin sisältyvien varojen tai velkojen määrää seurataan.

Makeraa ja Miraa hoitava tilivirasto on MMM. Rahastojen kirjanpito- ja maksuliiketehtävät hoidetaan Tikessä. Kirjaukset rahastojen yhdystileille tehdään ministeriön teknisille maksupisteille kuukausittain. Rahastojen palkka- ja palkkiotositteet kirjautuvat myös teknisille maksupisteille. Lisäksi yhdystilikirjauksia tehdään myös päämaksupisteelle.

Makeran kirjanpidossa on ministeriön tiliviraston Makeran maksuliiketilijä vastaavat tilit alajaoiteltuna 1958-tilille ja nämä täsmäytetään kuukausittain MMM:n tiliviraston ao. maksuliiketulotilien ja menotilin kanssa. Kuukauden lopussa tehdään myös katteiden siirtosite ja tyhjennysten siirtosite ministeriön kirjanpitoon. Makeran maksuliiketulotileille pankit maksavat mm. lainatilitykset, maanmyynnin tulot, kauppahintasatavat ja maitokiintiötulot. Makeran maksajavirastotehtävät käsittävät EMOTR-O-tukia. EU:n rahastomuutoksen myötä myös Makera kuuluu maksajavirastoon 16.10.2006 alkaen.

Miran kirjanpito sisältää maksuliiketulotilit ja -menotilin. Miran kirjanpito täsmäytetään kerran kuukaudessa sekä EU-tukimaksatusjärjestelmän (Betal-BTX) että substanssijärjestelmien tietoihin. Miran kirjanpito sisältää Betal-BTX-tukitiedot, EU:n interventiovarastoinnin liiketoimien kirjanpidon, kansalliset vakuuspidätykset sekä käyttötarkoituksiinsa sidotut tulot niiltä osin, kuin niitä ei ole vielä tilitetty Miralle. EU-komission tarkastajat ovat halunneet tarkastuksiensa yhteydessä tarkistaa Miran kirjaukset ja verrata niitä substanssijärjestelmien tietoihin. Miran tehtävistä lähes kaikki ovat maksajavirastotehtäviä. Vain Miran johtokunnan toimintaan liittyvät tehtävät eivät kuulu maksajavirastolle. Miralla on kirjanpidossaan markkinatukijärjestelmien käyttämä Feoga-tililuokka. Miran kirjanpitoon kirjattu interventiovarastojen liiketoiminta kuuluu maksajavirastotehtäviin.

Makeralla on maksuliiketulotilejä 7 kpl ja Miralla 3 kpl. Molemmilla rahastoilla on yksi maksuliikemenotili.

Työryhmän ehdotus:

Tilivirastouudistuksella ei ole vaikutuksia Makeran ja Miran kirjanpitoon ja maksuliikkeeseen. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin ottaa huomioon mahdollisen maksupisteiden lakkauttamisen vaikutukset MMM:n tiliviraston kirjanpidossa rahastoa koskeviin maksuliiketilisiin.

6. Työryhmän muita huomioita ja ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi

Tilivirastotyöryhmä on työssään katsonut tarpeelliseksi kiinnittää huomiota edellä esitettyjen ehdotusten lisäksi myös seuraaviin seikkoihin.

- Tilivirastotunnuksen muuttumisen vaikutukset virastojen omiin sekä valtion yhteisiin (mm. NETRA, TAHTI) tietojärjestelmiin tulee ottaa huomioon.
- Tilivirastojen yhdistyminen aiheuttaa muutoksia myös aikaisemmin itsenäisinä tilivirastoina toimineiden virastojen y-tunnuksiin. Verohallinnolle tulee viimeistään kuukautta ennen tiliviraston toiminnan aloittamista tehdä hakemus tiliviraston y-tunnuksen yhtenäistämiseksi. Verohallinnosta saadun tiedon mukaan, jos aikaisemmin tilivirastona toiminut virasto lopetetaan ja yhdistetään jo olemassa olevaan tilivirastoon, pidetään vanhan (toimintaansa yhdistymisen jälkeen) jatkavan tiliviraston tunnus. Jos perustetaan kokonaan uusi tilivirasto, johon liitetään aikaisemmin itsenäisinä tilivirastoina toimineet virastot, haetaan verotoimistosta uutta y-tunnusta. VM:n päätöksestä pitäisi ilmetä kummasta tapauksesta on kyse. Jatkovalmistelussa on otettava huomioon y-tunnusten vaikutus tietojärjestelmiin.
- Vhs-virasto on valtion organisaation rekisteröintiyksikkö, jota kutsutaan myös työnantajavirastoksi tai hallinnolliseksi virastoksi. Vhs-virasto ei kuitenkaan aina ole hallinnollisesti itsenäinen virasto. Vhs-työnantajarekisteriä ylläpitää Valtiokonttori. Tällä hetkellä MMM:ssä on kolme vhs-koodia ja Tikellä yksi. Tilivirasto-organisaatiouudistus ei vaikuta MMM:n ja Tiken vhs-koodeihin. Mavin vhs-koodin osalta tulee olla yhteydessä Valtiokonttoriin.
- Tiliviraston sisäisten transaktioiden käsittelystä valtion kirjanpidossa ei ole tällä hetkellä olemassa selkeitä menettelytapoja. Samaan tilivirastoon kuuluvien virastojen välinen laskutus olisi hyvä pitää mahdollisimman vähäisenä ja pyrkiä hoitamaan asia budjetoinnin kautta. Menettelyjen selkiytymättömyyden vuoksi lisäarvo sisäisen laskutuksen käytöstä voi jäädä vähäiseksi. Asiaa tulee selvittää tarkemmin ennen yhdistetyn tiliviraston toiminnan aloittamista.
- Ennen Maaseutuviraston toiminnan käynnistymistä tulisi selvittää, miten käsitellään 1.5.2007 alkaen nykyisin ministeriön tukimaksupisteessä kohdassa 3.3 mainitut maksutukset, jotka eivät ole EU-tukia. Näistä eristä ongelmallisia ovat erityisesti ne, jotka sisältyvät samoihin operatiivisissa järjestelmissä tuotettaviin maksuaineistoihin EU-tukien kanssa.
- Taloushallinnon tehtävien työnjako Tiken talousryhmässä tulee selvittää tilivirastouudistuksen, maksupisteiden purkamisen ja Mavin perustamisen johdosta. Nykyisin MMM:n tilivirastotehtäviä hoidetaan Tikessä tkp-yksikössä, Tiken talousyksikössä, maksuliike- ja raportointiyksikössä sekä tukimaksuyksikössä. Tiliviraston pääkirjanpidosta vastuu on tkp-yksikössä. Tiken tilivirastotehtäviä hoidetaan Tiken talousyksikössä. Tilivirastouudistuksen yhteydessä on Tiken hoitamat tilivirastotehtävät järjestettävä uudelleen siten, että vastuut uuden tiliviraston kirjanpito-, maksuliike-, tilinpäätös- ja pääkäyttäjätehtävien hoidosta ovat selkeät.
- Tilinpäätös vuodelta 2006 tehdään ministeriössä ja Tikessä normaalisti. Vuoden 2007 alkusaldot viedään uudelle tilivirastolle 440. Saldot muodostuvat ministeriön ja Tiken yhteenlasketuista loppusaldoista.

TV = tilivirasto, TOV = tulosohjattu virasto, R = rahasto				
Raportti		TV	TOV	R
Taloussääntö	TaA 69 b	x	(X)	x
Kirjanpidon päiväkirja ja lkp- ja takp- pääkirja	TaA 48	x		x
Kassakirja, ellei taloussäännössä toisin määrätä	TaA 42 a 3 mom	x	x	
Maksupisteiden LKP- ja TAKp- pääkirjojen kuukausittainen yhdistelmä	TaA 50	x		
Tilintekijän kuukausi tai vuositilitys	TaA 52	x		
Täsmäytyslaskelma	TaA 42	x		
Tili-ilmoitus ja täsmäytyslaskelma Valtiokonttoriin	TaA 54	x		x
Valtuuskirjanpito	TaA 54 a	x		
Talousarvion toteumalaskelma (TOV; jos omia momentteja)	TaA 63	x	x	
Toimintakertomus, tuotto- ja kululaskelma ja tase	TaA 63	x		
Toimintakertomus, 65 § 1 mom. 1-4 kohta ja 7 kohta	TaA 65 a		x	
Rahaston tilinpäätös	TaA 65 b			x
Tase-erittelyt: saatavat, omaisuus, velat, oma pää-oma	TaA 66 e	x		x
Käyttöomaisuuskirjanpito	TaA 59	x	x	x
Vaihto-omaisuuskirjanpito tai inventointiluettelo	TaA 58	x	x	x
Palkkakirjanpito	TaA 37	x	x	x
Tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimi	TaA 55	x	x	
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma	TaA 63	x	x	
Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma	TaA 63	x	x	

Mikael Moisio/WM-data

22.9.2006

Nykytilanne

MMM ja Tike toimivat Raindancessa eri kehysyriyksissä, eli näiden tietoja ei voida Raindance – raportoinnilla suoraan yhdistää.

MMM:n ympäristöön liittyy 3 eri ostoreskonraympäristöä (henkilöreskontra, ulkomaanmaksut ja muut) sekä yksi saatavareskontra ja yksi käyttöomaisuuskirjanpito; Tiken ympäristöön 2 ostoreskonraympäristöä (henkilöreskontra ja muu ostoreskontra) sekä yksi saatavareskontra ja yksi käyttöomaisuuskirjanpito.

Tavoitetilä 1.1.2007 alkaen

Yksi tilivirasto, josta suoritetaan yksi lähetys/raportointi keskuskirjanpitoon. Kaikki ratkaisuvaihtoehdot edellyttävät, että LKP ja TKP –tilikartat yhtenäistettävä (MMM/Tike ja myöhemmin aloitettava Mavi). Tavoitteena on luopua maksupisteistä. Ratkaisuvaihtoehdoissa on huomioitu 1.5.2007 toimintansa aloittava Mavi.

Ratkaisuvaihtoehto A

Jatketaan nykyisin Raindancen käyttö- ja kehysyritysmäärittämisin. Kuukausittain suoritetaan Tiken ympäristöstä tietojen siirto ulkoisen kirjanpidon tarkkuudella MMM:n ympäristöön. Ratkaisu edellyttää ”virastopisteen” tms. käyttöä ainakin MMM:n tasetilien seurannan kannalta.

Edut:

- + Vähän määrityksiä laadittavana -> ei aikataulullisia riskejä
- + Vähäiset muutospaineet esijärjestelmiin
- + Edellisen vuoden vertailutiedot pääsääntöisesti saadaan virastojen sisällä
- + Ei tarvetta avointen reskontratapahtumien siirtoon/konversioon

Haitat:

- Kuukausittain tehtävä siirto ennen VK – lähetystä (= Tiken päätettävä kausi ennen MMM:ää).
- Tilivirastotason raportointi vain päättyneiltä kuukausilta (ei kesken kauden).
- Tiliviraston pää- ja päiväkirjaraportit muodostuvat osista
- Maksupisteistä ei voida luopua (kts. edellä)
- Kuukausittaisten siirtojen täsmäytys
- VTV:lle kaksi aineistoa yhdestä tilivirastosta

Ratkaisuvaihtoehto B

Jatketaan MMM:n kehysyriyksessä. Monistetaan Tiken reskonraympäristöt MMM:n kehysyriykseen, jossa jatkavat erillisinä reskontrina. Nykyinen MP (maksupiste) koodi otsikoidaan ”VP = Virastopiste” ; raportointia ohjaamaan. LKP ja TKP –tililuokkien lisäksi yhtenäistetään organisaatiokoodisto (=Kustannuspaikat); muut sisäisen laskennan tililuokat omina käsitelajeinaan. Tiken KP –koodit nyt 3 merkkisiä; KP:t saadaan mahtumaan samaan luetteloon esim. lisäämällä 8 näiden alkuun (MMM:n puolella ei nyt 8 –alkuisia kustannuspaikkoja). Maville perustaan oma reskonraympäristö 1.5.2007 alkaen, Mavin kustannuspaikat lisätään luetteloon.

Edut:

- + Tiliviraston tosiaikainen raportointi
- + Ei kuukausikohtaisia siirtoja

Haitat:

- Enemmän määräytyksiä laadittavana
- Tiken vertailutiedot edelliseen vuoteen verrattuna eri ympäristössä, eri koodein.
- Vuodenvaihteessa avointen tapahtumien siirto työllistää (useita siirtoja, täsmäytyksiä)

Ratkaisuvaihtoehto C

Perustetaan uusi kehysyritysmääritys, johon monistetaan MMM:n ja Tiken reskontraympäristöt. Tiliöintiin mukaan "VP = Virastopiste" ; raportointia ohjaamaan. LKP ja TKP –tililuokkien lisäksi yhtenäistetään organisaatiokoodisto (=Kustannuspaikat); muut sisäisen laskennan tililuokat omina käsitelajeinaan. Kustannuspaikat mietitään yhtenäiseen uuteen koodistoon. Maville perustaan oma reskontraympäristö 1.5.2007 alkaen, Mavin kp:t lisätään luetteloon.

Edut:

- + "puhtaalta pöydältä"
- + Tiliviraston tosiaikainen raportointi
- + Ei kuukausikohtaisia siirtoja

Haitat:

- Kaikki määritykset laadittavana, kopioiden voi osin hyödyntää vanhoja määrityksiä.
- Vertailutiedot edelliseen vuoteen verrattuna eri ympäristössä, eri koodein.
- Vuodenvaihteessa avointen tapahtumien siirto työllistää (useita siirtoja, täsmäytyksiä)

Ratkaisuvaihtoehto D

Perustetaan uusi hallinnonalan yhteinen kirjanpitoyritys, eli kehysyritys, johon perustetaan uudet yhteiset reskontraympäristöt. Reskontraympäristöjä tarvittaneen ostopuolelle yksi (samaan reskontraan kotimaiset, ulkomaiset ja henkilöreskontran asiat), yksi saatavareskontra sekä yksi käyttöomaisuuskirjanpito. Myös sisäisten tililuokkien käyttö ja kooditukset yhtenäistetään. "Virasto" yhteensä (MMM/Tike/Mavi) raportointia varten perustetaan "virastopiste" niminen sisäinen tililuokka; kuitenkin myös kustannuspaikat numeroidaan yhteiseen sarjaan. Samalla tositteella olisi tarvittaessa mahdollista tehdä kirjauksia eri virastoille. Ratkaisussa olisi myös yhteiset esijärjestelmät, kuten Rondo.

Edut:

- + Huomattavaa työnsäästöä, kun vähemmän reskontraympäristöjä.
- + Ei tarvetta ns. virsu-tilikirjauksille

Haitat:

- Tilipuitteiden yhtenäistäminen on aikataulullisesti ongelma
- Esijärjestelmiin muutoksia

Ratkaisuvaihtoehto E

Yhdistelmä A ja D vaihtoehtoja:

LIITE 2

Aikataulullisista syistä 1.1.2007 jatketaan pääosin nykyisin Raindancen käyttö- ja kehysyritysmäärityksin. Lisäksi perustetaan 1.1.2007 alkaen tiliviraston 440 yhteinen kirjanpitoympäristö, joka otetaan vaiheistetuksi käyttöön. Ensimmäisessä vaiheessa, vuoden 2007 alusta, uusi kirjanpitoympäristö toimisi ulkoisen kirjanpidon yhdistely-ympäristönä, josta saataisiin tilivirastotason tiedot. Kuukausittain suoritetaan Tiken ja MMM:n ympäristöistä siirto ulkoisen kirjanpidon tapahtumatason tarkkuudella tähän uuteen yhteiseen ympäristöön. Siirrettävät tiedot sisältäisivät lkp- ja tkp-tilit, tositepäivämäärät, tositenumerot sekä tositelajit. Siirto keskuskirjanpitoon tehtäisiin uudesta yhteisestä ympäristöstä.

Uudessa ympäristössä tiedot tulisi voida erotella virastoittain. Jatkossa, viimeistään 1.1.2008, kaikki virastot käyttäisivät "virastopiste" –tililuokkaa kirjauksissaan tuotto- ja kululaskelman tilien kanssa, sekä niiden tasetilien kanssa, joista kukin virasto vastaa itsenäisesti (mm. velat, saatat, käyttöomaisuus). Täydellistä tasetta ei ole kullekin virastolle tarkoitus muodostaa.

Ennen Mavin toiminnan alkamista on luotava suuntaviivat tiliviraston 440 sisäisten tililuokkien käytölle niin, että Mavi voi luoda tarvittavat sisäisen kirjanpidon tilikoodinsa. Mavin toiminnan alkaessa yhteisen ympäristön kirjaustarkkuutta laajennetaan sisäisen kirjanpidon tililuokkiin. Samalla perustetaan yhteiset osto-, myynti- ja käyttöomaisuusreskontrat. Mavi aloittaa ensimmäisenä virastona uusien ympäristöjen käytön. MMM:n ja Tiken ympäristöistä suoritetaan vuoden 2007 loppuun saakka kuukausittain tietojen siirrot yhteiseen ympäristöön. 1.1.2008 alkaen myös MMM:n ja Tiken kirjanpito, reskontrat ja käyttöomaisuus hoidetaan tiliviraston 440 yhteisessä ympäristössä.

Edut:

- + Huomattavaa työnsäästöä, kun vähemmän reskontraympäristöjä 1.1.2008 alkaen
- + Ei väliaikaisia ratkaisuja Maville
- + Esijärjestelmämuutoksille pidempi toteuttamisaika
- + Uusi ympäristö "puhtaalta pöydältä".
- + Tilivirasto – tarkkuudella kokonainen vuosi samassa ympäristössä
- + Tiliviraston päivä- ja pääkirjat voidaan tuottaa uudesta yhteisestä ympäristöstä
- + Maksupisteistä voidaan luopua
- + Ratkaisu noudattaa Taloushallintotyöryhmän (Työryhmämuistio 2006:7) ehdotusta

Haitat:

- Konversioiden tarve (vuodenvaihde 2007/2008)
- Siirtojen yhdistelyjen tarve vuoden 2007 aikana.
- Vertailutietojen puute vuonna 2007
- Kuukausittaisten siirtojen täsmäytys
- Tilinpäätöksen laadinta yhdistellen useammasta ympäristöstä

LKP	ENTINEN NRO	
1.		VASTAAVAA
10.		KANSALLISOMAISUUS
100		Maa- ja vesialueet
1000		Metsäalueet
102		Rakennukset
1029		Muut rakennukset
11.-13.		KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET
11.		Aineettomat hyödykkeet
112		Aineettomat oikeudet
1120		Ostetut atk-ohjelmistot
1123		Liittymismaksut
1129		Muut aineettomat oikeudet
114		Muut pitkävaikutteiset menot
1140		Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat
1149		Muut pitkävaikutteiset menot
119		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat
1190		Ennakkomaksut aineettomasta käyttöomaisuudesta
1191		Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuushankinnat
12.		Aineelliset hyödykkeet
120		Maa- ja vesialueet
1200		Metsäalueet
1201		Peltoalueet
1202		Soran, turpeen ja muun maa-aineksen alueet
1204		Vesialueet
1208		Virkistyskäyttöön tarkoitettut maa- ja vesialueet
1209		Muut maa- ja vesialueet
121		Rakennusmaa- ja vesialueet
1210		Maa-alueet
1211		Tiepohjat
1219		Muut rakennusmaa- ja vesialueet
122		Rakennukset
1220		Asuinrakennukset
1221		Toimistorakennukset
1222		Teollisuusrakennukset
1223		Varastorakennukset
1226		Kasarmit
1229		Muut rakennukset
123		Rakennelmat
1230		Rakennelmat
124		Rakenteet
1240		Tierakenteet
1242		Muut maarakenteet
1244		Muut vesirakenteet
1249		Muut rakenteet
125-126		Koneet ja laitteet

		LIITE 3
1250		Autot ja muut maakuljetusvälineet
1253		Raskaat työkoneet
1254		Kevyet työkoneet
1255		Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet
1256		Toimistokoneet ja laitteet
1257		Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet
1258		Audiovisuaaliset koneet ja laitteet
1259		Laboratoriolaitteet ja -kalusteet
1269		Muut koneet ja laitteet
127		Kalusteet
1270		Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet
1279		Muut kalusteet
128		Muut aineelliset hyödykkeet
1280		Taide-esineet
1289		Muut aineelliset hyödykkeet
129		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat
1294		Muut ennakkomaksut
1299		Muut keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuushankinnat
13.		Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset
130		Käyttöomaisuusarvopaperit
1301		Muut osakkeet
1303		Muut osuudet
131		Sijoitukset liikelaitoksiin
1310		Liikelaitosten peruspääomat
13101		Liikelaitosten peruspääomat
1311		Liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat
13111		Metsähallitukseen muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat
15.-19		VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS
15.		Vaihto-omaisuus
150		Aineet ja tarvikkeet
1509		Muut aineet ja tarvikkeet
151		Keskeneräiset tuotteet
1519		Muut keskeneräiset tuotteet
152		Valmiit tuotteet/tavarat
1520		Valmiit tuotteet
1529		Muu valmis vaihto-omaisuus
16.		Pitkäaikaiset saamiset
160		Pitkäaikaiset saamiset
1600		Pitkäaikaiset euromääräiset lainasaamiset
16001		Peruskuivatuslainojen euromääräiset lainasaamiset
16002		Metsänparannuslainojen euromääräiset lainasaamiset
16003		Siirtokustannusten euromääräiset lainasaamiset
16005		Valtiokonttorin hoidossa olevat elinkeinonharjoittajien lainat
16009		Muut pitkäaikaiset euromääräiset lainasaamiset
1601		Pitkäaikaisten euromääräisten lainasaamisten takaisinmaksut
16011		Peruskuivatuslainojen euromääräiset lainasaamiset
16012		Metsänparannuslainojen euromääräiset lainasaamiset

LIITE 3

16013		Siirtokustannusten euromääräiset lainasaamiset
16015		Valtiokonttorin hoidossa olevat lainasaamiset
1609		Muut pitkäaikaiset saamiset
17.		Lyhytaikaiset saamiset
170		Myyntisaamiset
1700		Myyntisaamiset
17000		Myyntisaamiset Kala- ja riistaosasto
17001		Myyntisaatavat Elintarvike- ja terveysosasto ELO
17003		Myyntisaatavat Valituslautakunta
17004		Myyntisaatavat muu Raindance laskutus
17005	17000	Myyntisaatavat/Tilasto Tike
17006	17001	Tiken muut saatavat
17009	17009	Myyntisaatavat muut
171		Euromääräiset lainasaamiset
1710		Lyhytaikaiset euromääräiset lainasaamiset
17100		Metsäkeskusten lyhytaikaiset lainasaamiset
1711		Lyhytaikaisten euromääräisten lainasaamisten takaisinmaksu
17110		Metsäkeskusten lyhytaikaisten lainasaamisten takaisinmaksu
173		Siirtosaamiset
1730		Tulorästit
1731		Korkosaamiset Maksuperusteinen tili
1739		Muut siirtosaamiset
174		Muut lyhytaikaiset saamiset
1741		Annetut avustukset ja korvaukset
1749		Muut lyhytaikaiset saamiset
17490		Palkkojen rästitili
174901		Menojen selvittelytili (siirto velkapuolelle)
174902		Palkkojen rästitili
174903	17490	Palkkojen rästitili Tike
17491		EU:n matkakorvaukset
17494		Saatavat ja vähäiset perittävät
174941		BETAL-tukisaatavat
174942		Tukisaatavat (vanhat, ei-BETAL)
174944		Maksuosoitusten pyöritykset
174946		Vähäiset tukierät (alle 3 euron saatavan liikamaksu tai jäännös)
174948		Väärin kuitatut saatavat
17495	17499	Laskutettavat puhelut ja kopiot Yksityiset matkapuhelinkulut
17496		Voyager - laskutettavat matkalaskut
17499		Sekalaiset muut lyhytaikaiset saamiset
179		Ennakkomaksut
1790		Matkaennakot
17904		Voyager-matkaennakot
17905		Muut matkaennakot
17906	1790	Voyager-matkaennakot Tike
1791		Annetut etukäteisvarat
17910		Suomi-Ruotsi rajajokikomitea
17911		Metsäviestintä

		LIITE 3
17912		Metsänparannustöiden ennakot
17913		Metsäluonnon hoidon edistäminen
17914		Verkostohanke
17915		Metsän uudistaminen
17916		Muu luonnonhoito
17917		Mete-kartoitus
17918		Luonnonarvokauppa
17919		Koordinaatio verkosto-ennakot
1799		Muut annetut ennakot
17991		MELAN ennakot
17992		MMM:n teknisen tuen ennakomenot
17993		Muut valtionapuennakot
17994	1799	Ennakot Tike
17999		Muut annetut ennakot - tässä lisäksi HLÖ pakollinen !
19.		Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat
190		Kassatilit
1900		Kassatili
19000		Pääkassa
19001		Sivukassat
191		Tiliviraston tulotilit
1910		Tiliviraston yleiset maksuliiketulotilit
19100		Tulotilin tyhjennys Nordea 166030-108442
19101		Tulotilin tyhjennys OKO 500001-20378814
19102		Tulotilin tyhjennys Sampo 800019-40594
1911		Tiliviraston muut maksuliiketulotilit
1911000	19100	Yleinen maksuliiketulotili Tike (Nordea 166030-111073)
1911001		Yleinen maksuliiketulotili MMM Nordea 166030-107527
1911002		Riistanhoitomaksujen keräilytili Nordea 166030-107212
1911003		Kalastus-ja viehemaksut verkkokauppa Nordea 166030-116551
1911004		Kalakortit Nordea 166030-101496
1911005		Viehemaksut Etelä-Suomen lääni Nordea 166030-106594
1911006		Viehemaksut Itä-Suomen lääni Nordea 166030-106610
1911007		Viehemaksut Lapin lääni Nordea 166030-106636
1911008		Viehemaksut Länsi-Suomen lääni Nordea 166030-106602
1911009		Viehemaksut Oulun lääni Nordea 166030-106628
1911010		Kalatalousmaksut Nordea 166030-104169
1911011		Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta Nordea 166030-104078
1911012		Vedonlyöntitulot Nordea 166030-113194
1911014		Etelä-Hämeen riistanhoitopiiri Nordea 166030-102932
1911015		Etelä-Savon riistanhoitopiiri Nordea 166030-102940
1911016		Kainuun riistanhoitopiiri Nordea 166030-102957
1911017		Keski-Suomen riistanhoitopiiri Nordea 166030-102965
1911018		Kymen riistanhoitopiiri Nordea 166030-102981
1911019		Lapin riistanhoitopiiri Nordea 166030-103005
1911020		Oulun riistanhoitopiiri Nordea 166030-103013
1911021		Pohjanmaan riistanhoitopiiri Nordea 166030-103021
1911022		Pohjois-Hämeen riistanhoitopiiri Nordea 166030-103039

LIITE 3		
1911023		Pohjois-Karjalan riistanhoitopiiri Nordea 166030-103054
1911024		Pohjois-Savon riistanhoitopiiri Nordea 166030-103062
1911025		Satakunnan riistanhoitopiiri Nordea 166030-103070
1911026		Uudenmaan riistanhoitopiiri Nordea 166030-103088
1911027		Varsinais-Suomen riistanhoitopiiri Nordea 166030-103096
1911028		Ruots Pohjanmaan riistanhoitopiiri Nordea 166030-103104
1911029	1912000	Maitokiintiöpalautukset Nordea 166030-101413
1911030	1912001	Tukimaksujen maksuliiketulotili Nordea 166030-103872
1911031	1912002	Tukien betal-palautukset Nordea 166030-104433
1911032	1912091	Makeran maksuliiketulotili Nordea 166030-106222
1911033	1912093	Interventiorahaston maksuliiketulotili Nordea 166030-106032
1911034	1912095	Makeran vuotuismaksutili Nordea 166030-106313
1911035	1912096	Makeran tukimaksusaatavat Nordea 166030-116692
1911101		Yleinen maksuliiketulotili MMM OKO 500001-20378392
1911102		Riistanhoitomaksujen keräilytili OKO 500001-20378442
1911103		Kalastus- ja viehemaksut verkkokauppa OKO 500001-2216220
1911104		EMOTR-O tulotili OKO 500001-20378384
1911105		EU-palautukset OKO 500001-20378905
1911106		FIFG:n tulot Suomelle OKO 500001-20378913
1911107	1912100	Maitokiintiöpalautukset OKO 500001-20378426
1911108	1912101	EMOTR-T :n tulotili OKO 500001-20378376
1911109	1912191	Makeran maksuliiketulotili OKO 500001-20378434
1911110	1912193	Interventiorahaston maksuliiketulotili OKO 500001-20378459
1911111	1912195	Makeran vuotuismaksutili OKO 500001-20378418
1911201		Yleinen maksuliiketulotili MMM Sampo 800012-37811
1911202		Riistanhoitomaksujen keräilytili Sampo 800013-35350
1911203		Kalastus- ja viehemaksut verkkokauppa Sampo 800015-1012
1911204	1912200	Maitokiintiöpalautukset Sampo 800016-9535
1911205	1912291	Makeran tulotili Sampo 800013-27258
1911206	1912293	Interventiorahaston tulotili Sampo 800010-25441
1911207	1912295	Makeran vuotuismaksutili Sampo 800017-27601
192		Tiliviraston menotilit
1920		Tiliviraston maksuliikemenotilit
192001		Tiliviraston yleinen maksuliikemenotili Nordea 166030-108459
1921		Tiliviraston muut maksuliikemenotilit
192101		Maksuliikemenotili MMM Nordea 166030-101538
192102	1922002	Tukimaksujen maksuliikemenotili Nordea 166030-112576
192103	1922091	Makeran maksuliikemenotili Nordea 166030-106305
192104	1922093	Interventiorahaston maksuliikemenotili Nordea 166030-106024
192105	1920	Maksuliikemenotili Tike (Nordea 166030-111081) (T)
199		Sisäisen rahaliikkeen tilit
1991		Lähetteiden tili
1992		Toiselle tilivirastolle siirrettävät menot
1993		Katteet
19930		Nordea
1994		Tyhjennykset
19940		Nordea

		LIITE 3
19941		OKO
19942		Sampo
1995		Tilivirastojen sisäiset suoritukset
19950		MMM
19951		TIKE
19952		Interventiorahasto
19953		Tukimaksuysikkö
1996		Tiliviraston sisäiset katteet
199601		Nordea
1997		Tiliviraston sisäiset tyhjennykset
19970		Nordea
19971		OKO
19972		Sampo
1998		Rahaliikkeen selvittelytili
19981		Ostoreskontrien selvittelytili
19982		Ulkomaan ostoreskontran selvittelytili
19983		Myyntireskontrien selvittelytilit
199831		MMM:n myyntireskontrien selvittelytili
199832		Valituslautakunnan myyntireskontran selvittelytili
199833	19984	Myyntilaskujen selvittelytili Tike
19984		Muut selvittelytilit
199841		Tulojen selvittelytili
199842		Verkkopankin kautta maksettujen kalakorttitulojen selvittelytili
199843		Riistanhoitomaksujen selvittelytili
199844		EU-matkojen selvittelytili
199845		Pankista palautuneiden tukimaksujen selvittelytili
199846		Järjestelmien kautta maksettujen tukien selvittelytili
199847		Betal-saatavien välitili
19985		Käteisvarojen selvittelytili MMM
2.		VASTATTAVAA
20.-21.		OMA PÄÄOMA
20.		Valtion pääoma
200		Valtion pääoma 1.1.1998
2000		Valtion pääoma 1.1.1998 (ei tehdä kirjauksia)
207		Edellisten tilikausien pääoman muutos
2070		Edellisten tilikausien pääoman muutos (ei tehdä kirjauksia)
208		Pääoman siirrot (vain tilinpäätöksen yhteydessä)
2080		Siirrot valtion yleiseltä maksuliikemenotileiltä
2081		Siirrot valtion yleisille maksuliiketulotileille
2082		Siirrot läheteiden tililtä
2083		Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot
2084		Yhteishankinnoista aiheutuvat menonsiirrot
209		Tilikauden tuotto-/kulujäämä
2090		Tilikauden tuotto-/kulujäämä (ei tehdä kirjauksia)
23.		ARVOSTUSERÄT
230		Arvonkorotukset
2301		Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten arvonkorotukset

LIITE 3

2309		Muiden erien arvonkorotukset
24.-29.		VIERAS PÄÄOMA
25.-26.		Lyhytaikainen
250-251		Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystili
2500		Maatilatalouden kehittämisrahaston yhdystili
2501		Maatalouden interventiorahaston yhdystili
256		Saadut ennakot
2569		Muut saadut ennakot
257		Ostovelat
2570		Ostovelat
25700		Ostoreskontran ostovelat
25701		Valtionapujen ostovelat
25702		Henkilöreskontran ostovelat
25704		Ulkomaan maksujen ostoreskontran ostovelat
25705		Ostoreskontran ostovelat Tike
25706		Henkilöreskontran ostovelat Tike
25709		Muut ostovelat MMM -vain hyvityslaskukirjaukset !
258		Tilivirastojen väliset tilitykset
2580		Ennakonpidätykset
2581		Sosiaaliturvamaksut
2582		Tapaturmamaksut
2583		Toiselle tilivirastolle siirrettävät tulot
259-260		Edelleen tilittävät erät
2590		Työnantajan eläke- ja avustuskassamaksut
2591		Työntekijän eläke- ja avustuskassamaksut
2592		Työnantajan eläkemaksut
2593		Työntekijän eläkemaksut
2594		Jäsenmaksut
2595		Ulosotot
2596		Työttömyysvakuutusmaksut
2598		Palkkojen aputili
25981		Palkkojen yleinen selvittelytili
25982		Bruttomaksujen ja -palautusten ja lomaennakoiden selvittelytili
25983		Verottomien maksujen selvittelytili
25984		Palkanpidätysten selvittelytili (muut kuin verot, eläke-, tyött.vak.- ja jäsenmaks)
25985		Työnantajamaksujen selvittelytili
25986		Nettomaksujen selvittelytili
25987		Nettopalkkojen selvittelytili
2599		Sokerimaksujen tili
25991		Sokerimaksujen tili
2609		Muut edelleen tilittävät erät
26091		Maidon lisämaksujen perintä
261		Siirtovelat
2610		Menorästit
2611		Lomapalkkavelka
2612		Korkovelat
2614		Lomapalkkavelka

LIITE 3

2619		Muut siirtovelat
262		Muut lyhytaikaiset velat
2620		Epäselvät erät
26202		Maksuerotili Myyntisaatavat; tukimaksut
262020		Voyager-korjausositteiden välitili
262021		Eu-palautusten erojen tili
262022	26202	Maksuerotili TIKE
2622		Taseessa seurattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus (T) TIKE
26224		Viro Twinning-konsultointi TIKE
26225		Liettua Twinning-projekti TIKE
26226		Latvia Twinning-projekti TIKE
2629		Muut lyhytaikaiset velat
26291		Matkatoimistolaskujen välitilit (Voyager/TEM)
262910		Matkatoimistolaskujen välitili Area MMM
262911		Matkatoimistolaskujen välitili Area Mavi
262912	26296	Matkatoimistolaskujen välitili Area Tike
26292		Tulotilille tulleet aiheettomat suoritukset
262920		Tulotilille tulleet aiheettomat riistanhoitomaksut
262921		Tulotilille tulleet aiheettomat kalastuksenhoitomaksut
262927		Kohdistamattomat vanhat suoritukset
262928		Keskitettyjen saatavien palautukset
262929		Tulotilille tulleet aiheettomat muut suoritukset
26293		Taksikulut Diners Club
262931		(Taksikulut Diners Club MMM)
262937		Taksikulut Diners Club Tike
2629371	26293	Taksikulut Voyager/Esikunta Tike
2629372	26294	Taksikulut Voyager/Tiha Tike
2629373	26295	Taksikulut Voyager /Tilasto
26294		Taksikulut Voyager /Tiha
262942		Voyager matkatili /lentokenttäverot
262943		Voyager Yrityskorttivelat Diners Club
2629431		Johto ja erillisyyksiköt /taksikulut DC
2629432		MAO/Maaseutu- ja tukipolitiikkayksikkö /taksikulut DC
2629433		Metsäosasto /taksikulut DC
2629434		Kala- ja riistaosasto /kertakäyttötaksikulut DC
2629435		Elintarvike- ja terveysosasto /taksikulut DC
2629436		Maaseutu- ja luonnonvaraosasto /kertakäyttötaksikulut DC
2629437		MAO taksikulut Diners Club
26294370		MAO Tukiyksikkö /taksikulut DC
26294371		MAO Valvontayksikkö /taksikulut DC
26294372		MAO Interventioyksikkö /taksikulut DC
26294373		MAO Markkinapolitiikkayksikkö /taksikulut DC
26294374		MAO johto /taksikulut DC
26294375		MAO Tutkimus- ja neuvontayksikkö /taksikulut DC
26294376		MAO Talous- ja kehittämissyksikkö /taksikulut DC
26294377		MAO Maaseutu- ja rakenneyksikkö /taksikulut DC
26294378		MAO EU-yksikkö /taksikulut DC

LIITE 3

26294379		MAO Oikeudellinen yksikkö /taksikulut DC
26294380		MAO Toimeenpanolinjan johto /taksikulut DC
262944		Voyager Matkalaskut välitili
262945		Voyager Eurocard
26294501		Voyager EC ministeri
26294502		Voyager EC kansliapäällikkö
26294503		Voyager EC EA
26294504		Voyager EC VS
26294505		Voyager EC KVR
26294506		Voyager EC HEHA
26294507		Voyager EC TAL
26294508		Voyager EC TIHA
26294509		Voyager EC VIEST
26294510		Voyager EC SITA
26294511		Voyager EC MALO/JOHTO
26294512		Voyager EC MALO/VVY
26294513		Voyager EC MALO/LVY
26294514		Voyager EC MALO/MARA
26294515		Voyager EC MALO/YHTA
26294516		Voyager EC MEO/JOHTO
26294517		Voyager EC MEO/EDY
26294518		Voyager EC MEO/VMY
26294519		Voyager EC MEO/KVY
26294520		Voyager EC MEO/OHY
26294521		Voyager EC MEO/YHTA
26294522		Voyager EC KRO/JOHTO
26294523		Voyager EC KRO/HALY
26294524		Voyager EC KRO/ELKT
26294525		Voyager EC KRO/VAKA
26294526		Voyager EC KRO/RIPO
26294527		Voyager EC KRO/YHTA
26294528		Voyager EC ELO/JOHTO
26294529		Voyager EC ELO/ETHY
26294530		Voyager EC ELO/ETURVA
26294531		Voyager EC ELO/OIK
26294532		Voyager EC ELO/KARA
26294533		Voyager EC ELO/YHTA
26294534		Voyager EC MAO/JOHTO
26294535		Voyager EC MAO/TAKE
26294536		Voyager EC MAO/OIK
26294537		Voyager EC MAO/POLJOH
26294538		Voyager EC MAO/EUYKS
26294539		Voyager EC MAO/MAPO
26294540		Voyager EC MAO/MATU
26294541		Voyager EC MAO/TUNE
26294542		Voyager EC MAO/TOJOH
26294543		Voyager EC MAO/TUKI

		LIITE 3
26294544		Voyager EC MAO/MARA
26294545		Voyager EC MAO/INTER
26294546		Voyager EC MAO/VALV
26294547		Voyager EC MAO/YHTA
26295		Voyager/Eurocard
2629510		Voyager Eurocard MMM
2629511		Voyager EC ministeri
2629570		Voyager Eurocard Tike
2629571		Voyager Eurocard Johto
2629572		Voyager Eurocard Tike Tilasto
2629573		Voyager Eurocard Tike Tiha
26296		Voyager matkapalvelutili / EuroCard
26298		Laiminlyödyt ja leikatut tuet
26299		Muut lyhytaikaiset velat
29		Virhetilit
299		Virhetilit
2990		Tiliviraston virhetili
3.		TOIMINNAN TUOTOT
30.		Maksullisen toiminnan tuotot
300		Tuotot maksuperustelain mukaisista liikeloudellisista suoritteista
3000		Tuotot kunnilta ja kuntayhtymiltä
3001		Tuotot kotitalouksilta
3002		Tuotot elinkeinoelämältä
3003		Tuotot EU:lta
3008		Tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta
3009		Muut tuotot liikeloudellisesti hinnoitelluista suoritteista
301		Tuotot maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista
3010		Tuotot kunnilta ja kuntayhtymiltä
3011		Tuotot kotitalouksilta
3012		Tuotot elinkeinoelämältä
3018		Tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta
3019		Muut tuotot julkisoikeudellisista suoritteista
302		Tuotot erillislakien mukaisista liikeloudellisista suoritteista
3020		Tuotot kunnilta ja kuntayhtymiltä
3021		Tuotot kotitalouksilta
3022		Tuotot elinkeinoelämältä
3028		Tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta
3029		Muut tuotot erillislakien mukaisista liikeloudell. hinnoitelluista suoritteista
309		Maksullisen toiminnan tuottojen tileistäpoistot
3090		Maksullisen toiminnan saamisten tileistäpoistot
31		Vuokrat ja käyttökorvaukset
310		Vuokrat valtion ulkopuolelta
3100		Maanvuokrat
3109		Muut vuokrat
311		Vuokrat valtion virastoilta ja laitoksilta
3114		Vuokrat muista koneista ja laitteista valtion virastoilta ja laitoksilta
3119		Muut vuokrat valtion virastoilta ja laitoksilta

39.		Muut toiminnan tuotot
390		Omaisuu den myyntivoitot valtion ulkopuolelta
3900		Aineettoman omaisuuden myyntivoitot
3905		Kuljetusvälineiden myyntivoitot
3906		Muiden koneiden ja laitteiden myyntivoitot
3908		Muiden osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot
3909		Muun omaisuuden myyntivoitot
391		Omaisuu den myyntivoitot valtion virastoilta ja laitoksilta
3915		Kuljetusvälineiden myyntivoitot valtion virastoilta ja laitoksilta
3916		Muiden koneiden ja laitteiden myyntivoitot valtion virastoilta ja laitoksilta
3917		Kiinteistöosakkeiden myyntivoitot valtion virastoilta ja laitoksilta
3918		Muiden osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot valtion virastoilta ja laitoksilta
3919		Muun omaisuuden myyntivoitot valtion virastoilta ja laitoksilta
397		Yhteistoiminnan tuotot
3970		Yhteistoiminnan tuotot elinkeinoelämältä
3971		Yhteistoiminnan tuotot EU:lta
3978		Yhteistoiminnan tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta/
3979		Muut yhteistoiminnan tuotot
398		Muut tuotot
3980		EU:n kantopalkkiot
3984		Muun toiminnan saamisten tileistäpoistot
3988		Muut tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta
3989		Muut tuotot
399		Talousarvion ulkopuoliset tuotot
3990		Talousarvion ulkopuoliset tuotot
4.		TOIMINNAN KULUT
40.		Aineet, tarvikkeet ja tavarat
400		Ostot tilikauden aikana
4000		Arvoltaan vähäiset koneet, kalusteet ja kuljetusvälineet
40001		Atk-laitteet (alle 10 000 euroa)
40002		Kalusteet
40003		Puhelimet
40009		Muut koneet ja laitteet
4001		Toimistotarvikkeet
40011		Toimistotarvikkeet
40012		Atk-tarvikkeet -myös lisenssit (alle 10 000 euroa)
4002		Kirjat, lehdet ja muut painotuotteet -myös levykemuodossa; esipainetut lomakkeet
4003		Elintarvikkeet, juomat ja tupakka
40031		Elintarvikkeet
40032		Alkoholijuomat yli 3% ja tupakka
40033	40030	Ylijohtajan ja viraston edustus Tike
40034	40034	Koulutus/oman henkilökunnan Tike
4004		Vaatteisto
4005		Puhdistusaineet ja -tarvikkeet
4006		Poltto- ja voiteluaineet
4007		Lämmitys, sähkö ja vesi
4008		Rakennusmateriaali

LIITE 3

4009		Muut aineet, tarvikkeet ja tavarat
409		Varastojen lisäys(-) tai vähennys(+)
4090		Aine-, tarvike- ja tavaravarastojen lisäys tai vähennys
41.		Henkilöstökulut
410		Palkat ja palkkiot
4100		Virkasuhdepalkat
41000		Virkasuhdepalkat
41001		Ylityöt
41002		Lomarahavapaa
41003		Lomaraha
41004		Vuosilomakorvaukset (4840 ja 4845)
41005		Matkapäiväkorvaus - palkkojen käytössä
4101		Työsuhdepalkat
41010		Kuukausipalkka
41011		Ylityöt
41012		Lomarahavapaa
41013		Lomaraha
41014		Vuosilomakorvaukset
4102		Sairausvakuutus- yms. lakien mukaiset palautukset
4103		Muut palkat ja palkkiot
41030		Rajatarkastuspalkkiot
41031		Luottamusmiespalkkiot
41032		Lautakuntien palkkiot
41033		Sivutoimisten sihteerien palkkiot
41038		Siviilipalvelusmiesten päivärahat
41039		Muut palkkiot
4108		Lomapalkkavelan muutos
411		Henkilöstösivukulut
4110		Työnantajan sosiaaliturvamaksut
4111		Lel-maksut
4112		Eläkemaksut
4113		Sairausvakuutuslain mukaiset sosiaaliturvamaksujen palautukset
4114		Tapaturmamaksut
4118		Lomapalkkojen henkilöstösivukuluvelan muutos
4119		Muut työnantajan sosiaalivakuutusmaksut
42.		Vuokrat
420		Vuokrat
4200		Maanvuokrat
4201		Asuntojen vuokrat
4202		Muiden rakennusten vuokrat - toimitilat, kokoustilat
4203		Kuljetusvälineiden vuokrat
4204		Muiden koneiden ja laitteiden vuokrat -myös atk-laitteiden vuokrat !
4209		Muut vuokrat
43.		Palvelujen ostot
430		Korjaus- ja kunnossapitopalvelut
4300		Asuinrakennusten korjaus- ja kunnossapitopalvelut
4301		Muiden rakennusten korjaus- ja kunnossapitopalvelut

		LIITE 3
4302		Maa- ja vesirakenteiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut
4303		Kuljetusvälineiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut
4304		Muiden koneiden ja laitteiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut
4309		Muut korjaus- ja kunnossapitopalvelut
431		Rakentamispalvelut
4310		Asuinrakennusten rakentamispalvelut
4311		Muiden rakennusten rakentamispalvelut
4312		Maa- ja vesirakenteiden rakentamispalvelut
4319		Muut rakentamispalvelut
432		Toimistopalvelut
4320		Painatuspalvelut ; myös kirjojen sidontapalvelut
4321		Ilmoitus-, mainos- ja markkinointipalvelut
4322		Tietoliikennepalvelut
43220		Tietoliikennepalvelut/Postimaksut
43221		Tietoliikennepalvelut/Atk-palvelut (sähköpostin ja tiedonsiirtopalvelun kulut)
43222		Tietoliikennepalvelut/ Puhelinkulut
43223		Matkapuhelinkulut Tike
43229		Muut tietoliikennepalvelut
4323		Atk:n käyttöpalvelut
43231		Käyttöpalvelut, palvelinten operointi ja tietokannan hoito
43232		Palvelinten huoltosopimukset
43233		Palvelin ohjelmien ylläpitomaksut
43234		Toimisto-ohjelmien ylläpitomaksut
43235		Työkaluohjelmien ylläpitomaksut
43239		Muut Atk:n käyttöpalvelut
4324		Pankkipalvelut
4329		Muut toimistopalvelut
43291		Postitukseen liittyvät toimistopalvelut – esim. tukilomakkeisiin liittyvät menot
43299		Muut toimistopalvelut
433		Henkilöstöpalvelut
4330		Koulutuspalvelut
4331		Työterveyspalvelut
4332		Työterveyshuollon kustannusten palautukset
4333		Virkistyspalvelut
4339		Muut henkilöstöpalvelut
434		Puhtaanapito- ja pesulapalvelut
4340		Siivouspalvelut
4341		Pesulapalvelut
4342		Ympäristönhoito- ja ylläpitopalvelut
439		Muut palvelut
4390		Ravitsemispalvelut
43900		Ylijohtajan ja viraston edustus Tike.
43904		Koulutus/oman henkilökunnan Tike
43906	4390	Ravitsemuspalvelut MMM
43907		Alkoholi yli 3 %
4391		Vartiointi ja turvallisuuspalvelut
4392		Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut

LIITE 3

43920		Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut; eläkeansiot - vain palkkana maksetut
43921		Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut; EI eläkeansioita - vain palkkana maksetut
43922		Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut - ostolaskut (korvamerkit)
4393		Muut koulutuspalvelut
4394		Muut terveysterveyspalvelut
4399		Muut ulkopuoliset palvelut
43990		Muut ulkopuoliset palvelut; eläkeansiot - vain palkkana maksetut
43991		Muut ulkopuoliset palvelut; EI eläkeansioita - vain palkkana maksetut
43992		Käännöspalkkio - ostolaskut
43993		Muuttokustannukset ja -lainalaatikat
43994		Kuljetuspalvelut - fillarilähetit, kuriiripalvelut, materiaalin kuljetus
43995		Lihan luokituksen valvonta
43996		Perintäpalvelut
43999		Muut ulkopuoliset palvelut
45.		Muut kulut
450		Matkakulut
4500		Päivärahat
4501		Kilometrikorvaukset
4502		Matkustuspalvelut
45020		Matkustuspalvelut Tike
45021		Majoitusmenot MMM
45022		Matkustaja- ja matkatavara-vakuutukset
45023		Matkaliput ja muut matkustusmenot(sisältää tilausajot)
45024		Taksikulut
45029		Muut matkustuspalvelut - lentokenttäverot, valuutanvaihto, parkkimaksut
451		Muut henkilöstölle maksettavat kustannusten korvaukset
4510		Muut kustannusten korvaukset
452		Käyttöoikeusmaksut
4520		Patentti- ja lisenssimaksut
4529		Muut käyttöoikeusmaksut
453		Vahinkovakuutusmaksut
4530		Liikennevahinkomaksut
4539		Muut vahinkovakuutusmaksut
454		Jäsenmaksut
4540		Jäsenmaksut kotimaahan
4541		Jäsenmaksut ulkomaille
455		Omaisuuksien myyntitappiot
4550		Aineettoman omaisuuden myyntitappiot
4555		Kuljetusvälineiden myyntitappiot
4556		Muiden koneiden ja laitteiden myyntitappiot
4558		Muiden osakkeiden ja osuuksien myyntitappiot
4559		Muun omaisuuden myyntitappiot
457		Maksetut verot
4579		Muut verot
458		Muut pakolliset maksut
4589		Muut pakolliset maksut
459		Muut kulut

		LIITE 3
4599		Muut kulut
47.		Valmistus omaan käyttöön(-)
470		Valmistus omaan käyttöön
4700		Valmistus omaan käyttöön
48.		Poistot
481		Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta
4812		Poistot aineettomista oikeuksista
48121		Ostetut atk-ohjelmistot
4819		Poistot muista pitkävaikutteisista menoista
48191		Itsevalmistetut atk-ohjelmistot
48192		Muut pitkävaikutteiset menot
482		Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta
4823		Poistot koneista ja laitteista
48231		Autot ja muut maakuljetusvälineet
48232		Työkoneet
48233		Atk-laitteet ja oheislaitteet
48234		Toimistokoneet ja laitteet
48235		Puhelinkeskukset ja viestintälaitteet
48236		Audiovisuaaliset koneet ja laitteet
48237		Laboratoriolaitteet ja kalusteet
48238		Muut tutkimuslaitteet
48239		Muut koneet ja laitteet
4824		Poistot kalusteista
48241		Toimistokalusteet
48242		Muut kalusteet
489		Suunnitelmasta poikkeavat poistot
4890		Suunnitelmasta poikkeavat poistot
48901		Romutukset
48902		Arvonalennukset liikelaitosten poistonalaisesta omaisuudesta
49.		Sisäiset kulut
490		Sisäiset kulut
4908		Yhteistoiminnan kulukorvaukset valtion virastoille ja laitoksille
49081		Valtiolle myönnetty/maksettava
49082		Takaisinperintä/palautus valtiolta
4909		Sisäisten kulujen oikaisu
5.		RAHOITUSTUOTOT JA KULUT
50.		Rahoitustuotot
500		Korkotuotot
5000		Korot euromääräisistä saamisista
500028		Viivästyskorot myyntisaamisista
500029		Muut viivästyskorot
500080		Metsänparannuslainojen korkotuotot
500081		Peruskuivatuslainojen korkotuotot
500082		Siirtokustannusten korkotuotot
500083		Valtiokonttorin lainasaamisten korkotuotot
50009		Muut euromääräiset korkotulot

509		Muut rahoitustuotot
5090		Osingot
5091		Liikelaitosten voiton tuloutukset
5099		Muut rahoitustuotot
51.		Rahoituskulut
510		Korkokulut
5100		Korot euromääräisistä veloista
51002		Maksun viivästymisestä aiheutuvat viivästyskorot
6.		SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT
60.		Satunnaiset tuotot
600		Saadut korvaukset
6000		Vahinkovakuutuskorvaukset
6009		Muut vahingonkorvaukset
609		Muut satunnaiset tuotot
6098		Muut satunnaiset tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta
6099		Muut satunnaiset tuotot
61.		Satunnaiset kulut
610		Maksetut korvaukset
6100		Vahingonkorvaukset
6109		Muut maksetut korvaukset
619		Muut satunnaiset kulut
6199		Muut satunnaiset kulut
8.		SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT
80.-81.		Siirtotalouden tuotot
807		Siirtotalouden tuotot EU:lta
8070		Käyttötalouden tuotot EU:lta
8071		Pääomatalouden tuotot EU:lta
808		Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta
8080		Muut käyttötalouden tuotot ulkomailta
8081		Muut pääomatalouden tuotot ulkomailta
809		Siirrot talousarvion ulkopuolella olevista valtion rahastoista
8091		Muut siirrot talousarvion ulkopuolella olevista valtion rahastoista
810		Muut siirtotalouden tuotot
8100		Muut käyttötalouden tuotot
8101		Muut pääomatalouden tuotot
82-83		Siirtotalouden kulut
820		Siirtotalouden kulut kunnille
8200		Käyttötalouden kulut kunnille
821		Siirtotalouden kulut kuntayhtymille
8210		Käyttötalouden kulut kuntayhtymille
822		Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastolle
8220		Käyttötalouden kulut sosiaaliturvarahastolle
823		Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle
8230		Käyttötalouden kulut elinkeinoelämälle
8231		Pääomatalouden kulut elinkeinoelämälle
825		Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille

		LIITE 3
8250		Käyttötalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille
8251		Pääomatalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille
826		Siirtotalouden kulut kotitalouksille
8261		Käyttötalouden kulut kotitalouksille
8262		Pääomatalouden kulut kotitalouksille
828		Muut siirtotalouden kulut ulkomaille
8280		Muut käyttötalouden kulut ulkomaille
8281		Muut pääomatalouden kulut ulkomaille
829		Siirrot talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille
8290		Siirrot talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille
830		Muut siirtotalouden kulut
8300		Muut käyttötalouden kulut
8301		Muut pääomatalouden kulut
831		Siirtotalouden kulujen palautukset
8310		Elinkeinoelämälle maksettujen tukipalkkioiden palautukset
8311		Muut käyttötalouden kulujen palautukset
83111		Palautus käyttötalouden kulut kunnille
83112		Palautus käyttötalouden kulut kuntayhtymille
83113		Palautus käyttötalouden kulut sosiaaliturvarahastolle
83115		Palautus käyttötalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille
83116		Palautus käyttötalouden kulut kotitalouksille
83117		Palautus talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille
83118		Palautus muut käyttötalouden kulut
8312		Pääomatalouden kulujen palautukset
83121		Palautus pääomatalouden kulut kunnille
83122		Palautus pääomatalouden kulut kuntayhtymille
83124		Palautus pääomatalouden kulut elinkeinoelämälle
83125		Palautus pääomatalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille
83126		Palautus pääomatalouden kulut kotitalouksille
83128		Palautus muut pääomatalouden kulut
9.		TUOTOT JA KULUT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA
90.		Verot ja veronluonteiset maksut
901		Muut verot ja veronluonteiset maksut
9014		Välilliset verot
9015		Muut välillisten verojen luonteiset maksut
9019		Muut veronluonteiset maksut
91.		Muut pakolliset maksut
910		Tuotot muista pakollisista maksuista
9100		Sakkotuotot
92.		Perityt arvonlisäverot
920		Perityt arvonlisäverotuotot
9203		Arvonlisäverotuotot 8 %
9206		Arvonlisäverotuotot 17 %
9208		Arvonlisäverotuotot 22 %
921		Yhteisöhankintojen arvonlisäverotuotot
9213		Arvonlisäverotuotot yhteisöhankinnoista 8 %
9216		Arvonlisäverotuotot yhteisöhankinnoista 17 %

		LIITE 3
9218		Arvonlisäverotuotot yhteisöhankinnoista 22 %
922		Sisäiset arvonlisäverotuotot
9223		Sisäiset arvonlisäverotuotot 8 %
9226		Sisäiset arvonlisäverotuotot 17 %
9228		Sisäiset arvonlisäverotuotot 22 %
923		Kuntien arvonlisäveropalautukset
9230		Kunnilta takaisinperittävät arvonlisäveropalautukset
93.		Suoritetut arvonlisäverot
930		Suoritetut arvonlisäverokulut
9303		Arvonlisäverokulut 8 %
9306		Arvonlisäverokulut 17 %
9308		Arvonlisäverokulut 22 %
931		Yhteisöhankintojen arvonlisäverokulut
9313		Arvonlisäverokulut yhteisöhankinnoista 8 %
9316		Arvonlisäverokulut yhteisöhankinnoista 17 %
9318		Arvonlisäverokulut yhteisöhankinnoista 22 %
932		Sisäiset arvonlisäverokulut
9323		Sisäiset arvonlisäverokulut 8 %
9326		Sisäiset arvonlisäverokulut 17 %
9328		Sisäiset arvonlisäverokulut 22 %
99.		Tekniset tilit
990		Siirtomäärärahojen siirrot
9900		Siirtomäärärahojen siirrot (Käytetään tilinpäätösvienneissä.)
991		Siirrettyjen määrärahojen peruutukset
9910		Siirrettyjen määrärahojen peruutukset (Käytetään tilinpäätösvienneissä.)
994		Muut tekniset tilit
9940		Muut tekniset tilit

	lyh.	pi- tuu s	nimi	selite
TIKE	KP	4	Kustannuspaikka	Kustannusten kohdistaminen organisaatioyksiköille
	TE	5	Toiminto (Tehtävä)	Toiminta-ajatus purettu tehtäviksi.
	PR	6	Seurantakohde (Projekti)	Projektit ja sen luonteiset seurantakohteet
	MR	4	Määräraha	Määrärahojen jako eri osa-alueille
	HL	4	Henkilö	Matkalaskujen ja ennakoiden seuranta
	E	1	Erittelykoodi	Erittelee ulkoisen ja sisäisen laskennan tapahtumat tarvittaessa
	MP	3	Maksupiste	001 Päämaksupiste
	VL	3	Valuuttakoodi	Määrittää missä valuutassa kirjanpidon tapahtumat on kirjattu
	ML	1	Määrärahalaaji	Kertoo talousarviokirjanpitotilin määrärahalaajin esim siirtomääräraha 2-vuotinen, kiinteä määräraha jne.
MMM	KP	4	Kustannuspaikka	Kustannusten kohdistaminen organisaatioyksiköille (vastuualueille) sisäisessä kirjanpidossa.
	TE	5	Tehtävä	Tehtäväkoodia käytetään vain tietohallinnon määrärahojen ja eläinlääkintähuolto-momentin seurannassa.
	MR	6	Määräraha	Seurataan viraston sisäistä budjetoinnin toteutumista.
	PR	6	Projekti	Seurataan mm.
				- kehitys- ym. projekteja, joissa on selkeä ajallinen kesto,
				- tarkemmin tiedotus-, koulutus- ja edustusmenoja,
				- neuvottelukuntien ja työryhmien määrärahoja (C-alkuiset koodit)
				- kansainvälisten asiain ryhmän ja yhteistutkimusmäärärahoja koh-teittain
				- itsetehtyjen atk-ohjelmien kustannuksia sekä käyttöomaisuuteen aktivoituja ohjelmia
	HL	5	Henkilö	Pääasiallisena käyttönä matkamenojen kohdistaminen henkilöille.
	P	4	Paikka	MMM:n käytössä oleva käsitelaji, jota käytetään (pääasiassa) tukien kirjaamisessa. Kirjaustasolla "Knnn" koodit kuvaavat kuntia ja perus-tuvat virallisiin kuntakoodeihin. P-käsitelajiin liittyy summakäsitela-jeina MKL (joka merkitsee maakuntaliittoa) ja MKUNTA (joka erkit-see maakuntaa), jotka muodostetaan rakennekäsitelajina P-käsitelajin kuntakoodeista)
	TU	12	Tuki	MMM:n käytössä oleva luokitus, jonka perusteella EMOTR:n ohja-usosaston tuet, kansalliset tuet sekä hirvi-, tulva- ja satovahinkokor-vaukset kirjataan niitä varten erikseen avatuille omille (kansallisille) tilikoodeille. Luokitusta voidaan niin haluttaessa käyttää rinnan FEOGA -kirjauskohteen kanssa; ts. tiliöidä vienti kummallekin käsi-telajille.
	FU	15	Feoga-tili	MMM:n käytössä oleva luokitus, jonka perusteella EU-tuet jaotellaan EMOTR:n tilikartan (institutionaalinen luokitus) mukaisille tilikoodeil-le. Pakollinen tieto kaikille vienneille, jotka koskevat EMOTR:n tuki-osaston varoista maksettavia tai sinne tuloksi kirjattavia (eli joko 104:lla tai 105:lla raportoitavia) tapahtumia.

LIITE 4			
TS, TT	4	Tuote	Käsitelaji, jonka koodeille on määritelty laskutettavat tuotteet tiliöinteen.
PA	18	Päätös/Aineisto	Ei taulukoitava käsitelaji. Ensisijaisesti mahdollistaa koneellisen audit trailin toteuttamisen viemällä substanssijärjestelmän tukipäätöksen tai -aineiston tunnistetieto informaatioksi ao. kirjanpitoviennille. Käytettävä erityisesti silloin kun ao. vientien tositenumerot annetaan juoksevasti Raindance-järjestelmän toimesta tukiliittymän sisäänluvussa (suositeltava käytäntö), jolloin tositenumero yksinään ei mahdollista koneellista audit trailia. Tarpeen ja harkinnan mukaan voidaan käyttää myös muuhun vastaavaan käyttötarkoitukseen.
TUTA	4	Tukijärjestelmien täsmäytys	Tekninen käsitelaji, jota käytetään tukimaksupisteessä kirjapidon operatiivisten tukijärjestelmien täsmäyttämiseen. Käsitelajin arvoilla kerrotaan mistä operatiivisesta järjestelmästä ao. tukiaineisto on tuotettu.
MP	3	Maksupiste	Erittelee maksupisteet toisistaan. Pakollinen tieto kaikilla vienneillä.

MMM:n vuonna 2006 julkaisemat työryhmämuistiot

2006:1	Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu-jaosto. II väliraportti ISBN 952-453-253-0
2006:2	Behörigheten mellan riket och landskapet Åland gällande jordbrukets olika stödformer ISBN 952-453-254-9
2006:3	Valtion varoin tuettavan salaojituksen ehdot Väliraportti ISBN 952-453-255-7
2006:4	Porotalousyrittäjien tilanteen edistäminen ISBN 952-453-256-5
2006:5	Tilaaja-tuottajamalli metsäkeskuksissa ISBN 952-453-260-3
2006:6	Maaseutuviraston tehtävät ISBN 952-453-261-1
2006:7	Taloushallintotyöryhmän loppuraportti ISBN 952-453-262-X
2006:8	Selvitys energiapuun mittauksen järjestämisestä ja kehittämisestä. ISBN 952-453-264-6
2006:9	Metsäkeskusten merkittävää julkista valtaa sisältävät tehtävät ISBN 952-453-265-4
2006:10	Perunatärkkelyksen tuotannon strategia 2006-2013 ISBN 952-453-266-2
2006:11	Metsätalouden alueellisten tavoiteohjelmien tukityöryhmä ISBN 952-453-267-0
2006:12	Rehulakityöryhmän muistio ISBN 952-453-268-9
2006:13	Vilja-alan yhteistyöryhmän toiminnan arviointi ISBN 952-453-269-7
2006:14	Valtakunnallisen korkeusmallin uudistamistarpeet ja -vaihtoehdot ISBN 952-453-271-9
2006:15	Valtionvaroin tuettavan salaojituksen ehdot - Peltoviljelyn ravinnepäästöjen vähentäminen ISBN 952-453-275-1
2006:16	Tulvavahinkotyöryhmä ISBN 952-453-276-X

- 2006:16a   Arbetsgruppen för översvämningsskador
ISBN 952-453-293-X
- 2006:17   Eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien koordinaatio- ja
yhteistyö Suomessa
ISBN 952-453-279-4
- 2006:18   Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän
väliraportti
ISBN 952-453-280-8
- 2006:19   Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta ja
laiksi eläinsuojelulain muuttamisesta
ISBN 952-453-282-4
- 2006:20   Tuotantoeläinten hyvinvointistrategia
ISBN 952-453-290-5

